ЎзССР Давлат китоб палатаси

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 94 (8.292) ◆ 1993 йил ◆ 27 май, пайшанба ◆ Нархи 5 сўм

Ислом КАРИМОВ:

«ҲАР ҚАНДАЙ МУХОЛИФ БИЛАН БАҲСЛАШМОҚҚА ТАЙЁРМАН...»

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ «ТРУД» ГАЗЕТАСИ САВОЛЛАРИГА ЖАВОБЛАРИ

— Кўплар Ўзбекистон деганда ҳозир собиқ Иттифоқ ҳудудида жуда тансиқ бўлиб турган ижтимоий-сиёсий барқарорликни тушунади. Аммо бу барқарорлик нималар ҳисобига таъминланмоқда ва «кучли президент қўли», «қаттиқ тартиб», таъбир жоиз бўлса, демократиянинг муайян чекланиши бу борада қандай ўрин олмоқда?

— Ҳа, бу ҳақиқатан ҳам, энг муҳим саволдир. Ўзбекистонга қизиқиб қараётган барча кишилар шунга эътибор берадилар. Чет эллардаги, АҚШдаги бир қанча ижтимоиётчилар, сиёсатчилар иттифоқ барбод бўлгандан сўнг кўп минтақаларда ва, аввало Ўрта Осиё, Кавказ, Молдова каби жойларда миллий низолар, бошбошдоқлик, ўзаро кураш муқаррар, деб олдиндан башорат қилиб қўйганликларини эслатмоқчиман. Иттифоқ замонида содир бўлган ва бошқа жойлардаги фожиали қарама-қаршиликлар силсиласини «бошлаб» берган Фарғона воқеалари ҳам рўкач қилиб кўрсатилган эди. Ўшанда фактларгина эмас, айни вақтда бу фактларнинг матбуотда нохолисона талқин этилганига, 1989 йил 14 июнда ўша пайтдаги Бош вазир Рижков ва Давлат хавфсизлиги комитетининг бошлиғи Чебриков иштирокида шоша-пиша ўтказилган «актив» деб аталмиш йиғинда чиқарилган биздаги «миллатчилик муаммолари»га оид пала-партиш хулосалар ҳам рўкач қилинган эди... Юқоридан ва «холис» Москвадан — КПСС Марказий Комитети томонидан ўшанда мутлақо нохолисона фикрлар айтилган эди.

Энди биз бирмунча тажриба орттирдик ва миллий, ижтимоий муносабатлар хусусида бундай қатъий фикр ва мулоҳазаларни айтмаймиз. Бу ерда фақат мутаассиблар яшайди ва ислом динининг ўзи мутаассибликдан иборат, деган ақидаға асосланиш аввал бошданоқ ғирт ёлғондир. Олдиндан нотўғри хулоса чиқаришнинг илдизи шундаки, Москвада ўтириб олиб, Марказий Осиёдаги воқеаларга менсимай, юқоридан баҳо бериб бўлмайди. Бу халқнинг ўз анъаналари, ўз фазилатлари, ҳозир расм бўлган ибора билан айтганда, ўз менталитети, минг йиллик маданиятидан фахрланиш туйғуси бор. Шуни эсда тутгандагина бирон-бир баҳо бериш мумкин. Шу жумладан, ҳокимиятнинг ўрни, демократиянинг қарор топиши ҳақида ҳам гапириш мумкин. Халқимиз — жуда меҳмондўст, сабр-қаноатли халқ. Бу жиҳатдан у, жоиз бўлса, барча қийинчиликларга бардош берадиган русларга ўхшаб кетади. Ўзбеклар — бошқаларга жуда хайрихоҳ. Сизга шуни эслатсам бўлади — Болтиқбўйида миллатчилик кучайган пайтда ва Кавказнинг кўпгина жойларида рус тилида гапиришни атайлаб хоҳламаганларида, Ўзбекистонда бундай бўлмади... Сизнинг саволингизга жавобан шуни таъкидламоқчиман: Биз иқтисодиёт, сиёсат соҳасида, ижтимоий соҳада, бозорга ўтишда қилаётган ҳамма ишларимиз атайлаб миллатлараро, ижтимоий тотувликни таъминлаш билан боғланди. Мен мана шу тотувлик учун, ижтимоий барқарорлик учун ҳамма ишни қилишга тайёрман.

— Мавжуд шароитда шу тотувликка эришиш йўлида сиз жамиятни демократиялаш жараёнларини бирмунча чеклашга тайёрсиз, деса бўладими?

— Бу ҳам кўп учрайдиган савол. Баъзи гапларни такрорлашимга тўғри келади. Айрим жойларда бамисоли портлашдек тез содир бўладиган воқеалар бу ерда бошқачароқ баҳоланади. Назаримда, руслар каби бизнинг халқимиз ҳам «жазава билан даволаш», инқилобий ёки тўғрироғи сохта инқилобий ларзалар билан боғлиқ воқеаларни ёқтирмайди. Биз инқилобий сакрашларга қаршимиз, аста-секин, синалган йўлдан бориш тарафдоримиз. Мен рақибларимга, танқид қилувчиларга шу ҳақда қайта-қайта гапиряпман. Модомики, биз кимларнингдир андозасига «тушмаётган» бўлсак, бундан ривожланиш нотўғри йўлдан кетяпти, деган маъно чиқмайди. Бас, шундай экан, кимнингдир назарида Ўзбекистондаги қайсидир жараёнлар, ислоҳотлар секинроқ бораётгандек, инсон ҳуқуқлари бузилаётгандек туюлаётган бўлса, ҳар бир ҳолатда мавжуд вазиятни ва бизнинг хусусиятларимизни ҳисобга олиб, чуқурроқ мулоҳаза юритишни илтимос қилган бўлур эдим. Бизнинг юртимизда яшаб кўрган, халқнинг анъаналарини, турмуш тарзини, ахлоқий ва маънавий қадриятларини билган кишигина буни тушуниши мумкин.

Бизни танқид қилувчиларга такрор-такрор айтаман; бизнинг юртимизда ислоҳотлар давом этмоқда, демократик жараёнлар давом этмоқда. Биз, албатта, демократик ҳуқуқий жамият барпо этамиз. Аммо қандай босқичлардан ўтишимиз — бошқа масала. Бу масалани мен ҳар қандай мухолиф билан муҳокама қилишга тайёрман. Биз Конституция қабул қилдик, энг синчков мутахассислар — Франция, Америка мутахассислари, БМТ, ЕХҲК вакиллари уни бошдан оёқ ўрганиб чиқишди. Улардан ҳеч бири умум қабул этган демократик меъёрларга мувофиқ келмайдиган, андаккина бўлсада, нуқсонни тополмади. Конституция — бизнинг буюк ютуғимиз. Олдимизга қўйган мақсадимизга, албатта, эришамиз. Конституцияда белгилаб қўйилган барча ишлар ҳозирнинг ўзидаёқ турмушда рўёбга чиқмоқда, деб бўлмайди. Бизни танқид қилувчиларга ҳам шу гапни айтаман. Биз жаҳон ҳамжамиятига тўла ҳуқуқ билан киришни хоҳлаймиз. Аммо шуни айтиб қўймоқчиманки, биз бу ҳамжамиятга ўз йўлимиз билан кирамиз. Баённомалар амалда синовдан ўтади. Барча миллатларга мансуб одамларимиз билан гаплашиб кўринг, уларнинг фикрини билинг. Дарвоқе, демократия деганда шуни ҳам эслатмоқчиман: 1991 йилда сайловчиларнинг 86 фоизи мен учун овоз берди. Бизда Президент муқобиллик асосида сайланди, ғарб эса сайлов муқобиллик асосида ўтмаган ва раҳбарлар сайловчиларнинг 98—99 фоиз овозини олган қўшниларимизни ҳадеб мақтамоқда. Биздаги русийзабон аҳолининг 99 фоизи мен учун овоз бергани диққатга сазовордир...

— Сиз айтганингиздек, Конституция — қайсидир даражада «келажакнинг тимсоли». Цензура ҳақидаги нозик масалани четлаб ўтиб бўлмайди....

— «Четлаб ўтиш» керак ҳам эмас. Менинг бу масаладаги фикрим мана бундай. Ҳар қандай нашр одамларнинг муайян гуруҳи хоҳиш-иродасини ифодалайди. Мен бунга қарши эмасман. Бироқ, газетчилар учун, чамаси, унчалик ёқмайдиган бир савол: У ёки бу газета кимнинг ҳисобига яшайди? Хоҳлаймизми, йўқми, мутлақо мустақил газета бўлмайди. Бу борадаги фикримни ҳеч ким ўзгартиролмайди. Матбуотга муносабат хусусида кўпданоқ менга танқид «тиғини тўғрилаб» келишмоқда. Аммо мен ҳар қандай «мустақил» нашрнинг вакиллари билан юзма-юз ўтириб, боя айтган фикримни исботлаб беришга тайёрман. Бундан чиқадиган хулоса шу: Модомики, газета бирон-бир муайян сиёсий кучнинг ифодачиси экан, марҳамат қилиб, маблағ топинг-да, нашр этаверинг. Аммо, айтайлик, газета хориждаги бирор бир номаълум манбадан озиқланаётган бўлса, табиийки, уни боқаётган кишиларнинг хоҳиш-иродасини ифодалайди. Бизда газеталар кўп. Сўнгги ярим йилда 10 тача янги газета пайдо бўлди, рус тилида ҳам бир талай нашрлар чиқяпти. Сиз ҳам Ўзбекистондаги журналистлар «қисув остида» ишламоқда, деган тасаввурга мойил эканингизни тушуниб турибман. Москвадагиларнинг назарида, гўё Ўзбекистонда сўз эркинлиги йўқ. Аслида бундай эмас. Москва нашрларининг саҳифаларида ёзилаётган гапларни ҳам тўкис, деб бўлмайди. Айтайлик, бугун демократлар «День» газетасига ҳуруж қилмоқдалар. Бу газета баодоб жамиятда қилиш мумкин бўлмаган кўп ишларни ўзига эп кўрмоқда. Аммо мен «Кремль», «Столица» каби нашрларга, ҳатто, назаримда, унчалик мустақил бўлмаган «Независимая газета»га ҳам эътирозлар айтишим мумкин. Бу газета ўз андозасига мос келмаганларни ҳеч далил-исботсиз ёппасига фош қилмоқчи бўлади. Мен ҳам унинг андозасига мос келмаслигимни биламан...

— Сиз Ўзбекистоннинг бозор муносабатларига ўтиш ҳаракатидаги хусусиятлар ҳақида тез-тез гапирасиз. Хўш бу хусусиятлар нимадан иборат?

— Биз бозорга ўтиш соҳасидаги ўз йўлимиз ҳақида гапирганимизда халқнинг анъаналарини ҳам, ишбилармонлик, бозор ҳақидаги ўз тушунчамизни ҳам назарда тутамиз. Энг муҳим масала — бозор муносабатларига ўтишнинг илк қоидаси ҳақида гапирмоқчиман. Иқтисодиётнинг сиёсатдан устунлиги таъминланиши керак. Жамиятнинг ҳаддан ортиқ сиёсийлашуви иқтисодиётга зиён етказади. Назаримда, Россия сиёсатдан кўра, иқтисодиёт билан камроқ шуғулланмоқда. Агар одамларнинг қорнини тўйғазиб қўймасангиз, ҳеч бўлмаганда, энг зарур «истеъмол халтаси»ни таъминламасангиз, уларни ҳеч нарсага ишонтириб бўлмайди. Ўзбекларда: «Аввал таом, сўнгра калом» деган гап бор. «Труд»нинг рус газетхонлари ҳам бу гапга қўшилсалар керак... Энг муҳими — иқтисодиётни мафкурадан халос қилиш лозим. Биз сиёсий жиҳатдан жамиятнинг қиёфаси қандай бўлишини нақадар хоҳламайлик, иқтисодиёт мустақил бўлиши керак. Менинг фикрим мана шундай.

Иккинчиси. Ўтиш даврида давлат жиловни қўлдан чиқармаслиги керак. Биз Германиядаги, бошқа мамлакатлардаги каби бозорни йўлга қўйганимиздан кейин (биз уларнинг тажрибасини ўрганяпмиз) давлат иқтисодий жараёнларга аралашмайди, албатта. Бу жараёнлар ҳамма жойда ҳам талаб ва таклиф қоидасига биноан кечади, Бироқ бу мамлакатларда ҳам давлат сектори анчагина ўрин олади, бу сектор муайян устун мақсадларни амалга оширади. Шу сабабли биз, башарти ўтиш даврида жиловни қўлдан чиқариб юборсак, устун мақсадларни, аввало, тик йўналиш бўйлаб бошқаришни бой бериб қўямиз, ўтиш дастурини (агар шундай дастур мавжуд бўлса) рўёбга чиқаришдаги изчиллик издан чиқади. Бундай шароитда ақл-идрок ва мантиққа, энг муҳими давлат, миллат ҳимоя қилинишига умид боғлаш қийин.

Сўнгра. Биз ислоҳотлар босқичма-босқич, изчил бўлиши тарафдоримиз. Бошбошдоқликка, ҳамма нарсани бутунлай вайрон қилишга йўл қўйиб, вайроналар устида янги жамият қуриб бўлмайди. Масалан, ҳозир давлат мулки бўлиб турган катта-катта бойликларни арзимас пулга қандай сотиб юбориш мумкин? Бутун бошли заводни 10—20 миллион сўмга сотиб бўладими, ахир. Ҳозир бу пулнинг ҳеч бир қадри йўқ-ку. Бу иш, сизларнинг иборангиз билан айтганда, ҳеч бир қуйишқонга сиғмайди... Бундан кузатилган мақсад — давлат мулкини тезроқ тугатиб юборишдан иборат.

— Хўш, Сиз бу мулкнинг ҳимоячисимисиз?

— Авф этасизу, аввал нималар давлат бошқарувида қолиши кераклиги белгилаб олинса, хусусийлаштириб бўлмайдиган иншоотлар, устун соҳалар, хусусийлаштиришнинг изчиллиги аниқлаб қўйилса, ёмон бўлмасди. Хуллас, бу ислоҳотнинг ҳуқуқий, қонуний масалалари ҳали ҳал қилинмаган, кўмакчи соҳалар яратилмаган, мутахассислар билан таъминланмаган экан, биз мол-мулкни кимнинг қўлига топшираётганимиз аниқ эмас. Дарвоқе, бизнинг Конституциямизда хусусий мулк тенг ҳуқуқлигина бўлиб қолмай, давлат томонидан ҳимоя ҳам қилинади, деб ёзиб қўйилган. Аммо мол-мулк кимнинг қўлига топширилаётганини билишимиз керак.

Биз ўтиш даврининг бошқа қоидаларига, чунончи, қонунларга қатъий риоя қилинишига, одамларни қонунга риоя этиш руҳида тарбиялашга ҳам амал қиляпмиз; давлат аҳолининг энг ночор табақалари — талабалар, болалар, кўп болали оилаларни ҳимоя этиш учун зарур бўлган ҳамма ишни қиляпти. Бунинг учун дастурлар ишлаб чиқилмоқда ва ўзини оқлаган дастурлар амалга оширилмоқда. Яна бир гап — бозорга «урйиқит» йўлидан бориб бўлмайди. Янги уй қуриш ҳақида ўйлаб кўрмай, эскисини бузиш ярамайди.

Ислоҳотларда жуда кўп нарса одамларнинг руҳиятига, тафаккурига, янги қадриятларни англаб олишга, меҳнатга янгича муносабатга, меҳнатга қизиқтирувчи омилларга боғлиқ эканига ишончим комил. Ўзим амалий иқтисодиёт чиғириқларидан ўтганим учун ҳам бу гапни қатъий айтаяпман.

— Барчамиз, анчадан буён, раҳбарларнинг ваъдалари тез орада рўёбга чиқади, яхшилик сари сезиларли ўзгаришлар бошланади, деган умидда яшаб келаяпмиз. «Ижтимоий кескинлик» бошланмаслигига қандай кафолат бор?

(Давоми 4-бетда).

«ПАРИЗОД»НИНГ БУЮМЛАРИ

ШАҲРИМИЗДАГИ «Паризод» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси маҳсулотларига бўлган талаб тобора ортиб бормоқда. Буни яхши тушунган корхона чеварлари буюм турларини ошириш ва уларни кўплаб ишлаб чиқариш йўлида астойдил меҳнат қилишаётир. Масалан, корхонада 4 ойлик режа 103,5 фоизга бажарилди. Май ойида жамоа 290 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришни режалаштирган эди. Бугун-эрта бу кўрсаткич ҳам муддатидан илгари қўлга киритилади.

— Биз анчадан бери Минскдан шартномадаги жун ва газламаларни ололмас эдик. Шу сабабли ишлаб чиқаришимизда бироз қийинчилик пайдо бўлган эди, — дейди бизга корхона директори Мурод Хобзаев. — Яқиндан бошлаб у ердан яна белгиланган турдаги маҳсулотларни ола бошладик. Бунинг устига корхонамизга Жанубий Кореядан ҳам шойи материаллари кела бошлади. Кўриниб турибдики бу маҳсулотлар эвазига корхонамизда тайёрланадиган буюмлар ҳажми янада ортади. Бирлашма эса кўпроқ фойда олади.

Шунингдек, корхона чеварлари пахта матосидан тикиладиган кўйлаклар турларини ҳам муттасил ошириб боришяпти.

Маҳмуд ОРИПОВ.

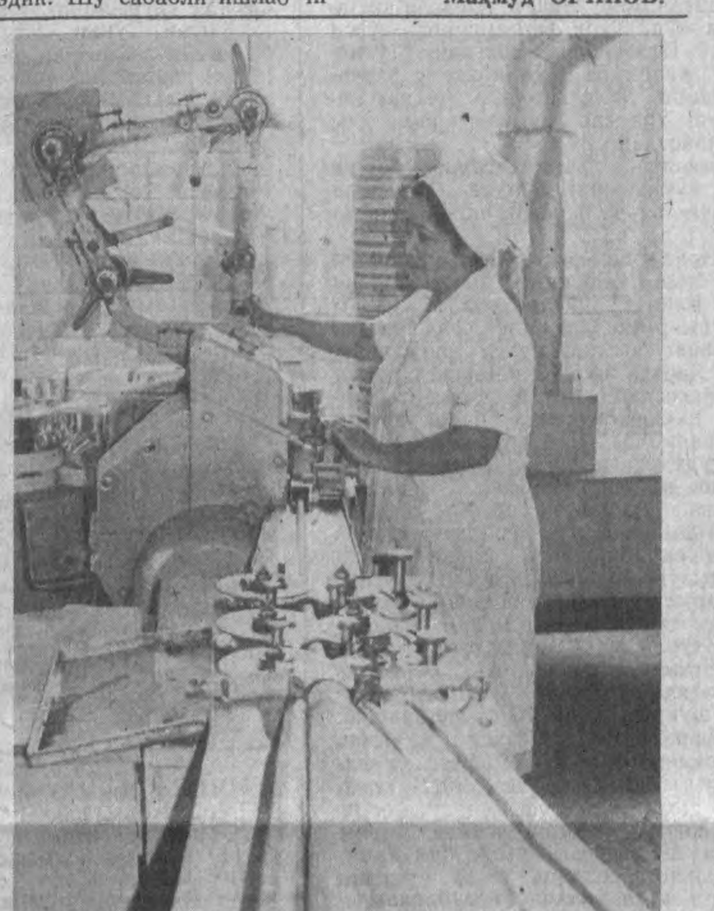

АҲОЛИ ДАСТУРХОНИГА

** Суратли лавҳа*

БОЗОР иқтисодиёти қийинчиликлари барча каби «Ўртоқ» қандолат фабрикасини ҳам четлаб ўтгани йўқ. Конфет ва бошқа ширинликларни ишлаб чиқаришда хом ашё айниқса, шакарнинг етишмаслиги, корхона иқтисодиётига ўз таъсирини ўтказди. Бунинг оқибатида корхона бир амаллаб ишлаб турди. Ҳатто масаллиқларнинг йўқлиги натижасида фабрика 1-2 ой тўхтаб ҳам қолди.

Лекин ана шу муаммоларга қарамасдан фабрика ҳозир оёққа туриб олди. Корхона маъмурияти таъминотчилар билан алоқани қайта тиклади. Цехлар замонавий ускуна ва дастгоҳлар билан тўлдирилди. Натижа ёмон бўлмади. Корхонада ишлаб чиқариш самарадорлиги ва сифат ошди.

Айни пайтда фабрика тўла қувват билан ишлаб турибди. Бунда корхонада бир неча йиллардан бери самарали меҳнат қилиб келаётган ишчи ва хизматчиларнинг хизматлари катта. Чунки улар корхонанинг инқирозга йўл тутмаслиги учун барча ички имкониятлардан фойдаланиб астойдил ишлашди.

СУРАТЛАРДА: корхона ишлаб чиқаришидан айрим лавҳалар.

Марат Болтабоев суратлари.

«ЭНГ ЯХШИ МУТАХАССИС» ЭГАЛАРИ

БУГУНГИ кунда тикувчилик ишлаб чиқаришига ихтисослашган ҳунар-техника билим юртлари ҳам анчагина. Яқинда бу билим ва касб-ҳунар даргоҳларининг иқтидорли талабалари яна бир жиддий маҳорат кўригидан ўтдилар.

Республика миқёсида уюштирилган бу танлов «Энг яхши мутахассис учун» деган шиор остида ўтди.

Тошкент шаҳри ҳунар-техника билим юртларидан вакил бўлиб борган Н. Қодирова билан Е. Молчановалар танлов ҳакамлари эътиборини қозондилар.

Тошкент шаҳри жамоаси танловда учинчи ўринни эгаллади. Моҳир қўл эгалари бўлган чевар қизларга пул мукофоти ҳам берилди. Қисқаси, «Энг яхши мутахассис» номини қўлга киритган ҳамшаҳарларимиз яқинда Наманган вилоятининг Чортоқ шаҳридан ёруғ юз билан қайтдилар.

Акбар АЛИЕВ.

АЛЛА — ҲАЁТ ҚЎШИҒИ

КЕЧА шаҳримизнинг Абулқосим мадрасасида алла ижрочиларининг II анъанавий республика кўрик-танлови тантанали равишда очилди, Танлов Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазирлиги халқ ижоди ва маданий-маърифий маркази, Ўзбекистон давлат телерадиокомпанияси ҳамда «Саодат» республика хотин-қизлар журнали томонидан ташкил қилинди. Уни ўтказишдан кўзланган мақсад ўзбек халқининг қадимий урф-одатларидан бўлган алла айтиш санъатини янада ривожлантириш, ҳар бир вилоятга хос бўлган алла услубларига сайқал бериш, энг яхши ижрочиларнинг маҳоратини кенг тарғиб қилиш йўли билан халқимизнинг унут бўлаётган шу анъанасини тиклашга қаратилган.

Танловда вилоятларда юқори ўринларни эгаллаган ижрочилар иштирок этмоқда. Улар асосан икки шарт бўйича, яъни ўз вилоятларига хос бўлган ва замонавий бастакорлар томонидан яратилган алла қўшиқларини ижро этиш билан маҳоратларини намойиш қиладилар.

Назира СОДИҚОВА.

РАҚСИМИЗНИНГ ЧАРАҚЛАГАН ЮЛДУЗИ

МАШҲУР раққоса, халқ артисти, давлат мукофотларининг бир неча бор нишондори бўлган Мукаррама Турғунбоева саҳна рақси соҳасида катта ижодий мактаб яратган атоқли, жаҳоншумул санъаткор эди. Унинг ўзи ижро этган ҳар бир рақси, у саҳналаштирган рақслар миллион-миллион кишилар қалбига олам-олам завқ ва шавқ бағишлаган эди. Рақсимиз осмонида чарақлаган юлдузлардан бири — Мукаррама Турғунбоева таваллудининг 80 йиллигига тайёргарлик доирасида турли тадбирлар ўтказилаётганлиги шу жиҳатдан олиб қараганда айниқса диққатга сазовордир.

Бугун Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазирлиги, Ҳамза номидаги санъатшунослик илмий-тадқиқот институти Мукаррама Турғунбоева таваллудининг 80 йиллиги муносабати билан илмий-амалий анжуман ўтказмоқда. Шуниси диққатга сазоворки, машҳур раққосамизнинг ижодий услубий мактаби, унинг халқ рақсларини саҳналаштириш услуби, шунингдек, Мукаррама Турғунбоеванинг ўзбек саҳнавий рақси ривожидаги тутган ўрни ҳақида сўзлаган нотиқларнинг нутқлари анжуман қатнашчиларида катта таассурот қолдирди. Жумладан, санъатшунослик доктори, профессор Муҳсин Қодиров, Ўзбекистон халқ артисти, Қодирий номидаги Тошкент Давлат маданият институтининг профессори Раъно Низомова, санъатшунослик номзоди М. Исроилов, Ўзбекистон халқ артисти, Ҳамза номидаги Ўзбекистон давлат мукофоти совриндори Роза Каримова ва бошқа нотиқларнинг маърузалари, ажойиб раққосамиз тўғрисида билдирилган хотиралар, маърузалар ўртасида кўрсатилган умумий ва якка рақслардан намуналар ушбу анжуман файзига файз қўшди.

Саид БОБОЕВ.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Қозоғистон Республикасининг Президенти Нурсултон Назарбоев рафиқаси билан кеча Тошкентда норасмий ташриф билан бўлди. Тошкент аэропортида уни Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар. Қозоғистон ва Ўзбекистон Президентлари ўртасида суҳбат бўлиб ўтди.

● Ҳиндистон Бош вазири Норасимха Рао Қозоғистонга ташрифини туғаллаганидан сўнг ватанига қайтар экан, Тошкентда тўхтаб ўтди. Тошкент аэропортида уни Ўзбекистон Бош вазири Абдулҳошим Мўталов, ташқи ишлар вазири Содиқ Сафоев, Тошкент шаҳар Ҳокими Атҳамбек Фозилбеков, Ҳиндистон Республикасининг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси Далип Мехта кутиб олдилар ва кузатиб қўйдилар.

● Республика хотин-қизлар кенгашида мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Германия хотин-қизлар ташкилотлари фаоллари билан учрашув бўлиб ўтди.

● Республика халқаро маданий-маърифий алоқалар миллий уюшмасида Япониянинг Евроосиё мамлакатлари билан дўстлик жамияти вакиллари ўртасида учрашув бўлиб ўтди.

● Туркия ўқув юртларида таълим олаётган юзлаб ватандошларимиз махсус авиарейс билан ёзги таътилга юртларига келдилар.

● Бугун Тошкентда давлатлараро экология кенгашининг III сессияси очилади. Озарбайжон, Арманистон, Беларусь, Грузия, Қозоғистон, Россия, Тожикистон, Туркманистон, Ўзбекистон табиатни муҳофаза қилиш вазирликлари ва идораларининг раҳбарлари иштирок этаётган бу анжуманда асосий эътибор Орол денгизи муаммосини ҳал этиш масалаларига қаратилади.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Москвада Россия Федерацияси таркибидаги республикалар раҳбарларининг кенгаши бўлиб ўтди. Унинг қатнашчилари Россия Президенти Борис Ельциннинг 5 июнь куни Конституциявий кенгашни чақириш ғоясини қўллаб-қувватладилар.

● Россия Олий Кенгашининг раиси Руслан Хасбулатовнинг ташаббуси билан душанба куни Москвада ҳамма даражадаги халқ депутатлиги Кенгашлари вакиллари мажлисини ўтказиш мўлжалланмоқда. Унда, жумладан Россия халқ депутатлари съездини чақириш масаласи ҳам кўриб чиқилиши кўзда тутиляпти.

● Арманистон билан Озарбайжон Россия, АҚШ ва Туркия томонидан ишлаб чиқилган Тоғли Қорабоғдаги можарони тинч йўл билан ҳал қилиш режасини амалга оширишга розилик бердилар. Бироқ, Тоғли Қорабоғ республикаси мудофаа давлат комитетининг раиси Роберт Кочарян Тоғли Қорабоғ бу режани имзоламаслигини маълум қилди.

● Тожикистоннинг Тоғли Бадахшон ҳудудида 25 майдан 26 майга ўтар кечаси бўлиб ўтган кучли сел дастлабки маълумотларга қараганда 10 миллиард сўмлик зарар келтирган.

● Табиий офат Оренбург вилоятига ҳам катта зарар келтирди. Кучли сув тошқини оқибатида 7 мингтага яқин уй вайрон бўлди. 22 та кўприк, 130 километр узунликдаги автомобиль йўллари ювиб кетилди.

● Омадли бир москвалик «Лотто миллион» олимпия лотереясининг 20-тиражида 141 миллион 946 минг 175 сўм ютиб олди.

ХОРИЖДА

● Покистон Олий суди мамлакат Президенти Ғулом Исҳоқ Хоннинг парламентни тарқатиб юбориш ва Бош вазир Навоз Шарифни лавозимидан четлаштириш тўғрисидаги фармонини бекор қилди.

● Францияга расмий ташриф билан келган Туркманистон Президенти Сапармурод Ниёзов кеча Президент Франсуа Миттеран билан учрашди.

● Гватемала Президенти Хорхе Серрано 25 май куни парламентни тарқатиб юборди ва мамлакат суд тизимини ўз назорати остига олди. Буни у жиноятчиликка қарши кураш самарадорлигини ошириш ва молиявий соҳада тартиб ўрнатиш учун қилганлигини айтди.

● Африка Миллий конгрессининг президенти Нельсон Манделла фуқароларга овоз бериш ҳуқуқини ҳозирги 18 ёшдан 14 ёшга камайтиришга эришиш ниятида. Бундан у қоратанли ёш сайловчиларни ўзи учун овоз бериш мақсадини кўзлаяпти.

Маҳалладош

«МАҲАЛЛА» ХАЙРИЯ ЖАМҒАРМАСИ ТОШКЕНТ ШАҲАР БЎЛИМИ ВА «ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» ҚЎШ САҲИФАСИ

ЯҚИНДА биз истиқомат қилаётган мавзеда ҳашар уюштиришга тўғри келди. Эрталабки нонуштадан кейин кўпчилик бўлиб кўп қаватли уйимиз яқинидаги ерни бўшатишга киришдик. Ёшларга бош бўлиб, иш кўрсатиб туриш мақсадида бироз қарашиб турдим. Уч-тўрт нафар ёшлар бироз ишлагач дам олишга ўтириб, папирос тутатишга тушдилар. Шу тариқа ҳашар тугагунча бир неча марта давра қуриб, ўз чарчоқларини босишди. Кексалар эса қўлларидаги кетмон ҳамда белкуракларни қўймай, тинимсиз меҳнат қилишарди.

** «Соғлом авлод учун» танловига*

Эргаш полвонга қиёслагим келади

Ёшларнинг ҳаракатларини кўриб, беихтиёр хаёлга толдим. Икки йигит юмшатган майдонни бундан 30-40 йил аввал тушликка қолмай кўнгилдагидек чопиб, жўяк ҳам олиб қўярдим. Ёдимда, ҳозирги «Ёшлик» шаҳарчаси ўрнида икки танобча еримиз бўларди. Бу жойнинг ярми боғ бўлиб, ярми очиқ ер эди. Қўшнимиз Эргаш деган йигит баркашдек кетмони билан бир кунда 20-25 сотих ерни бир ўзи ағдарарди. Аммо у чекмасди, спиртли ичимлик ичмасди, таомни иштаҳа билан ерди. Бир сўз билан айтганда паҳлавон эди. Бўш пайтларида барча қўшниларнинг ҳам ҳожатини чиқаришга ҳаракат қиларди.

Нега ҳозирги йигитларимиз орасида Эргаш полвонга ўхшаганлари кам? Бунинг асосий сабаблари нимада? Шу саволлар билан қизиқиб, Собир Раҳимов туманидаги қадимий «Чиғатой» маҳалласига ташриф буюрдик. Маҳалла комитетининг раиси Қулаҳмад ака Обидовга кўнглимдаги мулоҳазаларни айтган эдим, у киши ҳам кўпдан бери шу ҳақда ўйлаб юрган эканми, фикримни маъқуллаб шундай деди:

— Нимасини айтасиз, Ҳамидулла ака, ҳозирги ёшларимиз ўртасида нимжон, камқувват, етарли даражада чиниқмай ўсишаётганлар борлиги кўпчиликни ташвишга соляпти. Кейинги пайтда шу нарса аён бўляптики, армия сафига хизматга чақирилаётган ўсмирларимиздан маълум қисми саломатлиги талабга жавоб бермаслиги туфайли комиссиялар томонидан қайтариляпти. Бизнинг маҳалламизда ҳам юздан ортиқ армия ёшидаги фарзандларимиз бор. Улар республикамизнинг турли жойларига ўзларининг йигитлик бурчларини ўташ учун жўнаб кетишяпти. Комитетимиз аъзолари бамаслаҳат иш тутиб, келажагимиз эгалари бўлган ёшларнинг соғлом, маънавий жиҳатдан етук бўлиб камол топишлари учун кенг кўламдаги тадбирларни ишлаб чиқишган. Шу боисданми, маҳалламиз ёшлари қаерда бўлишмасин, бизни уялтириб қўйишмаяпти.

Шуни қувонч билан таъкидлаш зарурки, маҳалла комитети, фаоллар таълим-тарбия самарадорлигини ошириш, ўсмирларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказиш, ичкиликбозлик ва гиёвандликка қарши курашиш учун бор куч-ғайратларини аяшмаётир. Белгиланган тадбирлардан яна шу нарса аён бўлдики, жамоа эътиборни аввало маънавиятни юксалтириш, ўғил-қизларга азалий удумларимиз ҳамда гўзал урф-одатларимизни чуқур сингдиришга катта эътибор берилмоқда.

— Шуниси ачинарлики, баъзи оила бошлиқларимиз анча ёшга бориб қолган бўлишларига қарамай, ҳамон спиртли ичимлик истеъмол қилишади, — деди маҳалла фаолларидан бири Собит ака Акбаров. — Уйга маст бўлиб келган отани кўрган фарзандлар қай даражада тарбия олишлари маълум. Болаларга насиҳат қиладиган катталарнинг ўзлари шундай йўл тутишгандан кейин, ёшлардан нимани ҳам кутиш мумкин. Биз мана шундай оилаларда тез-тез бўлиб, ўзимизнинг зарур фикр-мулоҳазаларимизни айтаяпмиз. Лекин ибратли оилалар ҳам кўп. Тўрт фарзанднинг отаси Рихсивой Олимовнинг хонадони ўғил-қизлари, келин ва куёвларининг барчаси ўқимишли, халқ астойдил меҳнат қилишаяпти. Улардан жамоамиз аҳли ҳам жуда миннатдор.

Маънавиятни шакллантириб бориш шундай мураккабки, бундай вазифани ҳал этишга барча баравар киришиши зарур...

«Чиғатойликларнинг бу борадаги ишлари билан танишар эканмиз, шу нарсага амин бўлдикки, ножўя қадам босган ўсмир ёки ноқобил ўғил билан маҳалланинг каттаю-кичиги шуғулланаяпти. Ҳаётда кўп қийинчиликларни кўрган кексалар, пиру бадавлат отахонларнинг панд-насиҳатлари бунда айниқса қўл келмоқда. Шу туфайли ҳам маҳалла ҳудудидаги ёшлар ўртасида жиноятчилик камайиб боряпти. Ичкиликбозлик ва ҳуқуқбузарликлар деярли хатга олинмаётир. Шу ўринда маҳалла комитети саъй-ҳаракати билан маҳаллага руҳшунослар, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг вакиллари, олимлар, халқ таълими ходимлари ташриф буюриб, турли мавзуларда суҳбат уюштиришаётгани яхши натижа бераётганини алоҳида таъкидлаб ўтиш зарур.

Минг шукрки, ёшим 70 га яқинлашиб, етти фарзанднинг отаси ҳамда 28 набиранинг бобоси бўлдим. Ўғилларимдан биронтаси чекмайди ҳам, ичмайди ҳам. Шу туфайли уларнинг барчаси соғлом, эс-ҳуши жойида. Умрим давомида шу нарсага амин бўлдимки, оилада соғлом авлодни вояга етказиш аввало ота-онага боғлиқ. Республикамизда «Соғлом авлод учун» орденининг таъсис этилгани барчамизга катта масъулият юкламоқда.

Ҳамидулла ЙЎЛДОШЕВ,
фахрий муаллим.

⊙ Танлов ҳомийси — республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси.

** 1993 йил—Болаларни она сути билан боқиш йили*

БЕБАҲО НЕЪМАТ

МУСТАҚИЛЛИК қўлга киритилгач, келажак авлод камолига, шунингдек, оналар ва болаларга бўлган эътибор янада ортди. Президентимиз томонидан таъсис этилган «Соғлом авлод учун» ордени ҳам ана шу эътибор натижаси десак, адашмаймиз. Бу нишоннинг таъсис этилишидан мақсад, эртанги кунимиз яратувчиларини жисмонан соғлом, бақувват ва маънавий баркамол кишилар қилиб етиштиришдан иборатдир. Зеро, тупроғи зар юртимизнинг эгалари ҳар томонлама етук инсонлар бўлсагина кўзлаган мақсадимизга етишимиз мумкин.

Чилик кунларида қўлларидан келганча ёрдам бериб, уларга ҳам моддий, ҳам маънавий жиҳатдан кўмаклашмоқдалар. Туманимиз болалар туғилиши жиҳатдан нафақат шаҳар, балки бутун республикамиз бўйича олдинги ўринда эканлиги кўпчиликка маълум. Шундай экан, «Соғлом авлод учун» ҳаракати бизга дастуриламал бўлиши зарур.

Шундан сўнг, учрашувда сўз олган Тошкент шаҳар хотин-қизлар комитетининг раиси Муборак Юнусхўжаева соғлом авлод тарбиясида маънавиятнинг аҳамияти, уни мустаҳкамлаш тўғрисида гапирди.

Тошкент шаҳар хотин-қизлар комитетининг айни кунларда олиб бораётган хайрли ишлари ҳам бевосита ана шу эзгу мақсадга қаратилгани бежиз эмас. Маҳаллаларда ўтаётган учрашувлар «Соғлом авлод учун» шиори остида бўлиб, унда асосий эътибор оила ва ундаги муҳитнинг соғлом бўлишига қаратилмоқда.

Навбатдаги учрашув Собир Раҳимов туманидаги Абдулла Қодирий номли маҳаллада ташкил этилиб, у «Соғлом танда — соғ ақл» деб номланди. Ушбу тадбирни кириш сўзи билан очган маҳалла хотин-қизлар кенгаши раиси Ўғилой опа Ашурова ўтказилаётган йиғилишнинг асосий моҳияти ҳақида гапирди.

— Маҳалламизда бугунги кунга келиб 300 га яқин хонадон бўлиб, 415 нафар кўп болали оила бор. Аёллардан 15 нафари «Қаҳрамон она»лардир, — дея сўз бошлади Ўғилой опа. — Шунингдек, 15 та кам даромадли оилаларга ҳам маҳалламиз аҳли бевор иқтисодиётининг қийин-

— Истиқлолнинг иккинчи йилига қадам қўйдик, — деди Муборак опа. — Миллий урф-одатларимиз, қадриятларимиз қарор топаётган бир даврда Президентимиз томонидан «Соғлом авлод учун» нишонининг таъсис этилиши айни муддао бўлди. Бу бизни янада яхшироқ ишлашга, келажагимиз бўлган фарзандларимизни соғлом, бақувват, маънавий етук, иймон-эътиқодли қилиб тарбиялашга ундайди.

Соғлом авлод тарбияси эса энг аввало соғлом оиладан бошланади. Мазкур маҳаллада бундай оилалар истаганча топилади.

Республика педиатрия илмий-тадқиқот институти чала туғилган болалар бўлимининг илмий раҳбари, тиббиёт фанлари доктори, профессор Матлуба Азимжонова учрашувга йиғилган маҳалла аҳлига соғлом авлоднинг боши ҳомиладор аёл соғлиғига бевосита боғлиқ эканлиги, ўғил ва қиз болаларни турмушга тайёрлашда ота-оналар масъулиятли, бўлажак келин-куёвларнинг саломатлигини никоҳ қайд этилмасдан олдин аниқлаш ижобий натижа бериши ва оқибатда туғилажак гўдаклар ҳам азият чекмаслиги хусусида ҳаётий мисоллар орқали гапириб берди.

— Сўнгги вақтларда айниқса ҳомиладор оналарнинг кўпчилигида буйрак шамоллаши оқибатида чала туғилиш ҳоллари рўй бермоқда. Бу қиз болалик даврида оддий шамоллашга ҳам эътиборсизлик билан қараш натижасидир.

Оилада боланинг соғлом бўлиши фақатгина тиббиёт ходимларига боғлиқ эмас. Бунга эндиликда ота-оналар ва бутун маҳалла аҳли масъул бўлиши шарт. Матлуба Азимжонова шунингдек, она сутининг фойдаси ҳақида гапириб, унинг таркибида бола ривожи учун фойдали моддалар мавжудлиги ва энг муҳими она сути орқали гўдакда онага нисбатан меҳр уйғонишини таъкидлади.

— Шу йилнинг болаларни она сути билан боқиш йили деб эълон қилиниши ҳам бежиз эмас, — таъкидлади профессор. — Сабаби, она сутини эмган бола ҳар томонлама соғлом, етук, иймонли ва кишиларга меҳрибон, оқибатли фарзанд бўлади. Шунинг учун ер юзида она сутига тенг келадиган неъмат йўқ.

Маҳаллада бўлган учрашувда иштирок этган тумандаги 4-поликлиника бош ҳакими Файзулла ака Юсупов, шу туманнинг никоҳни қайд этиш бўлими мудираси Нодира Умаровалар ҳам соғлом авлод соғлом оила манбаи эканлиги ҳақида сўзлашиб, айни кунлардаги оилавий келишмовчилик ва ажримларнинг асосий сабаби ёш келин-куёвларнинг тўйдан олдин соғлиғи текширилмаётгани бўлаётганини алоҳида қайд этишди. Йиғилиш сўнгида сўз олган Абдулла Қодирий номли маҳалла комитети раиси Шукур ака Сатторов ҳам ҳар бир туман ЗАГС бўлимлари қошида «Оила ва никоҳ» бўлимини ташкил этиш мақсадга мувофиқлигини айтди.

Савол-жавоб тарзида ўтган ушбу анжуманда маҳалла аҳли ўзларини қизиқтирган бир қанча саволларга жавоб олишди.

Зулфия ДЎСМУҲАМЕДОВА.

** Миллий истиқлол мафкураси*

ВАТАНГА САДОҚАТ РУҲИДА

АГАР узоқ йиллар ўз ватанидан йироқда бўлган кишилар билан озгина суҳбатда бўлсангиз Ватан деган буюк тушунча юрагининг энг тўридан жой олганини ҳис қиласиз. Шунда сизда фахрланиш туйғуси пайдо бўлади. Сабаби сиз ўз ватанингиздасиз. Ҳозирги энг муҳим вазифалардан бири миллий истиқлол мафкурасининг таркибий қисми ёшларда ватанпарварлик туйғусини шакллантиришдан иборат.

Яқинда Ўзбекистон Халқ демократик партияси Шайхонтоҳур тумани кенгашида ушбу масалага бағишланган учрашув бўлиб, унда барча маҳаллаларнинг фаоллари иштирок этишди. Шайхонтоҳур тумани кенгашининг биринчи котиби Э. Холмирзаев, маҳалла ёшларини Ватанга муҳаббат руҳида тарбиялаш муаммоси бугунги кунда долзарб эканлигини алоҳида таъкидлади. Йиғилиш қатнашчилари нотиқнинг ёшлар тарбиясига муносабатни тубдан яхшилашга доир тадбирларни кўпроқ ташкил этиш ҳақидаги таклифига якдиллик билан қўшилишди. Фаоллар жонли фикрлашувга киришиб, ўз таклиф ва мулоҳазалари билан чиқа бошладилар.

«Янги шаҳар» маҳалласи партия ташкилотининг котиби А. Ғайбуллаев ҳар бир маҳаллада партия ташкилотлари фаолиятини кучайтириш билан бир қаторда маҳалла комитетлари ҳузурида Ёшлар Иттифоқи ташкилотини ҳам тузиш ҳақида фикр билдирди. Шунингдек, «Фаол» маҳалла комитетининг раиси П. Илёсов, «Баҳор» маҳалла комитетининг раиси С. Ғуломовлар ҳам кун тартибидаги масала юзасидан ўз мулоҳазалари билан ўртоқлашдилар.

Эсонмурод АННАЕВ,
Ўзбекистон Халқ демократик партияси Шайхонтоҳур тумани кенгашининг ташкилотчиси.

** Хушхабар*

ГУЗАРНИ «ДАВР» ДЕБ АТАШДИ

ИНОҒОМЖОН Юнусов номи билан аталувчи маҳалла нафақат Ҳамза тумани, балки шаҳримизнинг энг катта, кўзга кўринган масканларидан бири ҳисобланади. Айни пайтда бу ерда ўн мингдан ортиқ аҳоли истиқомат қилади. Яқинда маҳаллада ҳозирги замон талабларига жавоб берадиган «Давр» деб номланган катта маданий-маиший марказ очилди.

...Тонг саҳардан янграган карнай-сурнай садолари одамларни тантанага чорлади. Катта қозонда халққа ош тарқатилди. Маҳалланинг ёшу-қариси гузарнинг очилиш маросимида қатнашдилар. Барчанинг юзида шодлик, қувонч акс этган. Тўкин дастурхон атрофига йиғилганлар илк бор бу қулайликдан баҳраманд бўлишди.

Биз шодиёнада иштирок этиб, маҳалла комитетининг раиси Қодирхўжа Йўлдошев билан суҳбатлашдик.

— Гузарнинг қурилиши бундан икки йил аввал бошланган эди, — деди у киши. — Мана, ниҳоят фойдаланишга топширилди. Унинг «Давр» деб номланишининг ўзига хос томони бор. Республикамиз ўз мустақиллигини қўлга киритиб, Президентимизнинг маҳаллаларга бўлган эътибори туфайли биз бундай масканга эга бўлдик. Уни шаҳар қурилиш бош бошқармасининг М. Пальмиӈев, М. Сафаралиев бошчилигидаги 36 ва 37-қурилиш жамоалари ҳамда М. Ашуров раҳбарлигидаги «Наққош» ширкати қурувчилари бунёд этдилар. Шу ўринда яна бир нарсани айтиб ўтмоқчи эдим. Маҳалламиз ҳудудида ўндан ортиқ завод ва фабрика, турли ишлаб чиқариш корхоналари мавжуд. Уларнинг кўпчилиги бу қурилишга ҳомийлик қилдилар. Жумладан, Ўзбекистон маиший-кимё корхонаси, «Элемика», Тажриба-механика заводлари, «Алёна» кичик корхонаси, Тошкент мебель фабрикаси, Туркиянинг «Бурсель» фирмалари жуда катта ёрдам беришди. Марказ барча қулайликларга эга. Бу ерда қишки, ёзги чойхона, ёшлар қаҳвахонаси, тўй ўтказиладиган катта хона, қандолат цехи, нонвойхона иш бошлади. Булардан ташқари аҳоли учун ҳаммом ҳамда болаларга спорт маскани қурилиши олиб боріляпти.

Суҳбатимизга Ҳамза тумани маҳаллалар ишини мувофиқлаштириш кенгашининг раиси Неъматжон Ҳасанов қўшилди.

— Бундай гузарлар туманимизнинг Нодира, Тарновбоши маҳаллаларида ҳам бўлишига эришамиз. Ўйлаймизки, бу жой маҳалла аҳолисининг ҳақиқий оромгоҳи, уларга маданий-маиший хизмат кўрсатувчи масканга айланади.

Даврада байрамона кайфият ҳукмрон. Созанда-ю, хонандалар дилрабо куй-қўшиқлари билан барчани хушнуд этади. Дастурхон тўрида маҳалланинг энг ҳурматли отахонлари, меҳнат ва уруш фахрийлари, табаррук онахонлар эъзозда. Биз улардан баъзиларини суҳбатга тортдик.

⊙ Қумри Муҳаммадиева, кўп болали она: яратилган бундай қулайликдан жуда хурсанд бўлдик. Бу ерда бемалол тўйларни ўтказиш мумкин. «Давр» маҳалламизнинг кўрки бўлиб қолади.

⊙ Тожихон Ҳамидова, уй бекаси: маҳалламиз аҳли оқибатли иноқ. Бизга шундай ажойиб дам олиш маскани етишмасди холос. Мана ёнига ҳаммом, спорт майдончаси қуриляпти. Маҳалла фаоллари ва ҳомийлик қилган ташкилотларга раҳмат!

Шуни қувонч билан таъкидлаш зарурки, бундай марказлар одамларнинг бир-бирига меҳр-оқибатли бўлишларида, урф-одатларимизни тиклаш, маданиятимизни ривожлантиришда, ёшларни она-Ватанга муҳаббат руҳида тарбиялашда жуда катта аҳамият касб этади.

Назира СОДИҚОВА.

⊙ СУРАТДА: «Давр» гузаридан бир лавҳа.

Фахриддин Умурзоқов сурати.

Фаолият сарҳисоби

МИРОБОД туманидаги 175-ўрта мактабда Сариқ кўл, Мерган, Фитрат ва Навбаҳор маҳаллаларининг ҳисобот йиғилишлари бўлиб ўтди. Йиғилишда Сариқ кўл маҳалла комитетининг раиси Исматилла Рустамов бир йил давомида тўрт маҳалла фаоллари томонидан олиб борилган ишлар, муаммоларни ҳал этиш бўйича қилинган саъй-ҳаракатлар ҳақида батафсил гапириб берди.

— Мен шундан мамнунманки, — деди нотиқ ўз сўзида, — илгари Сариқ кўл маҳалласида таркиб топган ва ҳозирда мустақил бўлиб ажралиб чиққан Навбаҳор, Мерган, Фитрат маҳаллаларининг фаоллари аҳоли билан мунтазам учрашиб, юзага келаётган барча қийинчиликларни енгишга ўз ҳиссаларини қўшишаяпти. Хайрли ишларимиздан биттаси, бу одамларнинг турмушидан хабар олиб, уларга етарли шарт-шароитлар яратиб бераётганимиз, зарур ғамхўрликлар кўрсатаётганимиздир. Шуниси қувончлики, ҳудудларимиздаги Бирлашган шаҳар поликлиникаси, Ўрта Осиё темир йўлига қарашли болалар поликлиникаси, шунингдек, касалхона шифокорлари бозор иқтисодиёти даври бўлсада, маҳаллаларимиздан борган беморларга беминнат хизмат кўрсатиб келишяпти. Зарур бўлса ордерлар бериб, шифохонага ётқизмоқдалар.

Шуни ҳам алоҳида айтиб ўтиш кераккки, маҳалла комитети ёшлар ўртасида таълим-тарбия ишларини кучайтириш мақсадида мазкур ўқув йилида аълочи ўқувчилар ҳамда миришкор муаллимларни рағбатлантириш мақсадида 5 та мукофот таъсис этди. Бундай мукофотлар ўқув йилининг якунида ўз эгаларига берилади. Ота-оналар комитети аъзолари ҳам мактабларида доимий таълим-тарбия ишларини олиб боришаётгани яхши натижаларни бермоқда.

Ҳисобот йиғилишида шунингдек, маҳаллаларда истиқомат қилаётган уруш ва меҳнат фахрийлари, кам таъминланган оилалар, ногиронларни ижтимоий ҳимоя қилиш бўйича белгиланаётган тадбирлар, маҳалладаги осойишталик ҳамда тартиб-интизомни сақлаш мақсадида ички ишлар органлари билан қилинаётган ҳамкорликлар хусусида алоҳида тўхтаб ўтилди.

Музокара юзасидан туман ҳокимининг ўринбосари Юнус Шарипов, Тошкент шаҳар ички ишлар Бош бошқармаси жиноятчиликнинг олдини олиш бошқармасининг бошлиғи, милиция подполковниги Шарифжон Умаржонов, туман мудофаа ишлари бошлиғи, полковник М. Йўлдошев, халқ таълими ходимлари ҳамда маҳалла фаоллари сўзга чиқиб, маҳалла комитетларининг бир йиллик иш юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар. Сўзга чиққанларнинг аксарияти қимматли таклифларни айтишар экан, фаоллар ҳисобот мажлисига ёруғ юз билан келишганини айтиб ўтишди.

Собир БОЗОРБОЕВ.

** Ҳашар—элга ярашар*

Бир жон, бир тан бўлиб

Пойтахтимизнинг Эски шаҳар қисмини ободонлаштириш, аҳоли учун қулай шарт-шароитлар яратиш борасида талайгина ишлар қилиняпти. Юзага келган ижтимоий масалаларни ҳал этиш вазифаси «Маҳалла» дастурида ҳам кенг ўрин олган. Мана шу ҳудудда жойлашган «Комсомол» маҳалласининг аҳли ташқаридан берилаётган ёрдамни кутиб ўтирмай, ҳашар йўли билан ўзлари кўплаб ободончилик ишларини амалга оширишяпти. Маҳалла комитети раисининг ўринбосари Турғунхўжа Тиллахўжаев бизга қуйидагиларни гапириб берди:

⊙

— Ҳозирги иқтисодий қийин шароитда бирлашиб, бир ёқадан бош чиқариб иш тутиш айниқса муҳим. Буни яхши билган жамоамиз доимо комитет томонидан белгиланган тадбирларга муносиб ҳисса қўшишга ҳаракат қилмоқда. Бизда ҳашар уюшқоқлик билан ўтади.

Икки қаватли маҳалла марказининг қурилишига туман ҳокимлиги томонидан маблағ ажратилди. Лекин маҳалладошларимиз ҳам қараб ўтиришмади. Эски иморатлар бузилган жойдан кераксиз темир-терсаклар, қувур, иссиқлик батареялари йиғиб-териб келтирилди. Буни қарангки, боғ барпо этиш учун тепаликлар сурилганда пойдеворга терилган ғиштлар, ишлатишга яроқли темирлар ҳам чиқди. Кўпчилик бўлиб марказни қуриб олдик. Айни пайтда икки қаватли бу бинода маҳалла идораси, шифохона, идиш-товоқлар сақланадиган омборхона бор. Сартарошхона ҳамда нонвойхона ҳам қуришга рухсат олдик.

Фаолларимиз билан бамаслаҳат иш тутиб, маҳаллани ободонлаштиришга алоҳида эътибор беряпмиз. Шуниси қувончлики, бир пайтлар қаровсиз аҳволда бўлган Бобожонов, Фарғона, Черкисар кўчаларига бетон новлар ётқизилди. Яқин келажакда Бобожонов, Фарғона, Черкисар ҳамда 4-берк кўчаларга асфальт ётқизиш туман ободонлаштириш бўлими томонидан режалаштирилди. Маҳалламизга газ келиб, барча хонадонларга киритилгани, канализация қувурлари ётқизилаётгани ҳам кейинги пайтдаги энг яхши ишларимиздан биридир.

Маҳалламиз ҳудудида 6 сотихга яқин ер ўзлаштирилмай ётарди. Бир неча марта ҳашар уюштириб, шу жойни боғ-роғга айлантиришга муваффақ бўлдик. Ҳозирги кунда «Истиқлол» деб номланган бу масканда хурмодан тортиб, гилос, шафтоли, чилонжийда, шотут каби мевали дарахтлар ҳосилга кирай деб турибди.

Ташкил этилаётган ҳашарларга Равшан Собитов, Абдулазиз Абдуллаев, Қўчқор Худойберганов каби фаолларимиз бош-қош бўлишяпти.

Самад ШОДМОНОВ.

● СУРАТДА: маҳаллада ўтказилаётган ҳашарга бош-қош бўлаётган Турғунхўжа Тиллахўжаев.

Аҳамияти катта

ШАЙХОНТОҲУР тумани хотин-қизлар кенгашининг яқинда бўлиб ўтган мажлисида Президентимиз Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат», «Янги уй қурмай туриб, эскисини бузманг» рисолалари ҳамда Жиззах ва Сурхондарё вилоятлари кенгашлари сессиясида сўзлаган нутқларидан келиб чиқадиган вазифаларни муҳокама қилдилар. Шу масала юзасидан туман хотин-қизлар кенгашининг раиси Муяссар Файзуллаева маъруза қилиб, Президент фармонларининг аҳамияти, уни амалга оширишда, ўсиб келаётган авлодни маънавий қадриятларимиз, миллий урф-одатларимиз руҳида тарбиялашда туман хотин-қизларининг роли ҳақида гапирди.

Шунингдек, бу ишларни туман ҳудудидаги маҳалла комитетлари, корхона ва ташкилотлар билан ҳамкорликда иш олиб бориш таъкидланди. Маъруза юзасидан музокараларда фаол ташкилотчи аёллардан Озода Алимова, Ҳалима Абдуллаева, Шарифа Иброҳимова, Дилбар Каримовалар иштирок этиб, ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар ва зарур таклифлар киритдилар.

Мажлисда Шайхонтоҳур тумани ҳокими Адҳам Миржалилов, шаҳар хотин-қизлар кенгашининг раиси Муборак Юнусхўжаевалар иштирок этишди.

Назира ҚУРБОН қизи.

** Келажагимиз— мактабда*

Бепул дам олишади

ҲАМИД Олимжон номли 237-мактаб жамоаси Усмон Юсупов номли маҳалла комитети билан ҳамкорликни кенг йўлга қўйган. Маҳалла ҳудудида истиқомат қилаётган кекса отахонлар, меҳнатда ва оиладаги одоби билан қадр топаётган кишилар тез-тез билим даргоҳига ташриф буюриб, ўқувчиларнинг меҳмони бўлишяпти. Учрашувда улар болаларга ўз ҳаёт йўллари ҳақида гапириб беришаётгани ўғил-қизларнинг яхши билим олиши ва баркамол бўлиб вояга етишларида муҳим омил бўлаяпти. Бундай хайрли ишга оталиқ ташкилотлари ва ота-оналар ҳам кенг жалб қилинган.

Мазкур ўқув йилининг бошида маҳалла комитети томонидан намунали хулқи, билими, тенгдошлари орасида интизоми билан бошқаларга ўрнак кўрсатувчи ўқувчиларга 100 сўм, ўз устида муттасил ишлаб, изланиб бораётган синф раҳбарларига 500 сўмдан мукофот пули таъсис этилган эди. Биринчи чоракда 8 нафар ўқувчи тақдирланган бўлса, иккинчи чорак якунида уларнинг сони 32 нафарга, учинчи чоракка келиб эса 38 нафарга етди. Ҳозирги кунгача маҳалла комитетининг раиси Файзулла Абдурасулов ва фаоллар мукофотланганларга жами 8 минг 800 сўм пул топширдилар. Бундай тажриба Сергели туманида ҳозирча ягона.

Яқинда маҳалла комитети яна бир хайрли ишга қўл урди. Ёз фаслида мактабдаги соғломлаштириш оромгоҳида дам олувчи 100-120 ўқувчига бепул йўлланма беришга қарор қилишди. Ҳозирги иқтисодий қийинчилик даврида болаларга кўрсатилаётган бундай ғамхўрлик барчани қувонтирди.

Узуной АСҚАРОВА.

Маҳалладош

* Ўрнак олса арзийди

АСОСИЙ ТАЯНЧ

Акмал Икромов туманидаги Фурқат номли маҳалла комитетига кўп йиллардан буён раислик қилиб келаётган Собиржон ака Носировни маҳаллада каттаю кичик ҳурмат қилади. Саксон ёшни қоралаб қолса ҳам тиниб тинчимайдиган Собиржон ака каттага ҳам, кичикка ҳам муомаласи дўстона. У маҳаллага бошчилик қилаётгандан бери кўпгина ободончилик ишлари амалга оширилди. Шунинг учун ҳам анчадан бери бизда маҳалла саркори билан суҳбатлашиш истаги бор эди. Вақт топиб учрашдик. Гаплари мазмунли, етти ўлчаб бир кесадиган.

— Собиржон ака, суҳбатимизни айни пайтдаги иқтисодий қийин шароитда маҳалла комитетига раислик қилишнинг ўзига яраша масъулияти ҳақида бошласак.

— Бажонидил. Эсимни танибманки, халқ ичидаман. Халқимизнинг бошига тушган оғир кунларни ҳам, тўкинчиликнинг ҳам шоҳиди бўлганман. Биласизми, илгарилари кишилар бир-бирларини суяшган, ёрдам беришган, шунинг натижасида оғир кунлар чекинган. Яратганга шукрлар бўлсинки, бугунга келиб республикамиз раҳбарияти, шахсан Президентимиз Ислом Каримовнинг қилаётган саъй-ҳаракатлари натижасида кейинги пайтда унутилган қадриятларимиз тикланмоқда. Агар иш шу зайлда кетадиган бўлса тез орада одамлар ўртасида меҳр-оқибат, дўстлик, тотувлик барқарор бўлишига имоним комил. Яна шунга ҳам ишонаманки, республикамиздаги иқтисодий вазият ўз ўрнига тушади. Биз маҳалла фаоллари шундай кунлар қачон келар экан, деб қўл қовуштириб ўтиришимиз ноўрин. Иложи борича халқнинг ичига киришга, унинг оғирини енгил қилишга ҳаракат қилмоқдамиз.

Айни пайтда маҳалламизда ўндан зиёд миллат вакиллари бўлган 3500 аҳоли истиқомат қилмоқда. Юқоридаги саволни тўғри бердингиз. Ҳозирги иқтисодий қийин шароитда халқ билан ишлаш қийинлашиб кетди. Сабаби, маблағ кам. Лекин шундай бўлса-да, имконият даражасида ҳаракат қилмоқдамиз. Маҳалла комитетимизда айни пайтда 10 та комиссия фаолият кўрсатмоқда. Жумладан, тўй-маърака, ҳар хил маросимларни ўтказиш, ободонлаштириш, уруш ва меҳнат фахрийлари, хотин-қизлар кенгаши, ёшлар билан иш олиб бориш, халқ таълими ва маданияти ҳамда бошқа комиссиялар шулар жумласидандир. Бундан ташқари маҳалламизда меҳр-шафқат жамғармаси тузилган бўлиб, унга шоир ва журналист Наримон Орифжонов раислик қилмоқда.

— Яқинда маҳаллада ҳисобот-сайлов йиғилиши ўтказибсизлар...

— Ҳа, шундай. Биз йиғилишда қилинган ишларга якун ясаб, янги режаларни белгилаб олдик. Маҳалламизда бир ярим йил мобайнида ҳашар йўли билан оператив тартибни сақлаш пункти учун икки хонали бино, сартарошхона, новвойхона, 4 та бекатга соябонлар қурилди. Маҳалланинг 2 та кириш ва чиқиш жойларига арк ўрнатилди. Гузар қурилиши ниҳоясига етмоқда.

Йиғилишда асосан маҳалла ишини ҳар томонлама яхшилаш, обод қилиш, ёшларни одоб-ахлоқли қилиб тарбиялаш, ҳудудимизда жойлашган дўконларнинг хизмат кўрсатишини яхшилаш, уларнинг иши устидан назорат олиб бориш, қурилиш ишларини ниҳоясига етказиш, тўй-маъракаларни мумкин қадар тартибли, камхаржлик билан ўтказиш, уларни асбоб-ускуналар билан таъминлаш билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди. Маҳалла комитетида муҳокама қилинган ҳар бир масала юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди ва улар устидан назорат қилиб турилибди.

Қилинган ишларимиз ҳисобот-сайлов йиғилишида кўпчиликка маъқул тушди.

— Юқорида айтиб ўтилган комиссиялар иш фаолияти ҳақида ҳам тўхталсангиз.

— Ҳисобот-сайлов йиғилишида комиссиялар ҳақида ҳам илиқ гаплар бўлди. Шу ўринда бир нарсани таъкидлаб ўтмоқчи эдим. Агар мазкур комиссия аъзолари ўз ишларини сидқидилдан бажаришса, маҳалла комитетининг иш фаолияти ҳам яхшиланади. Мана, масалан, ўртоқлик судини олиб кўрайлик. 1992 йил ва шу йилнинг уч ойи мобайнида 18 та ариза кўриб чиқилди. Шундан 15 таси ижобий ҳал бўлди. Энди ёшлар билан ишлаш масаласига келсак, бу йўлда ҳали кўп саъй-ҳаракатлар қилиниши лозим. Шунинг учун ҳам фаолларимиз маҳалламиздаги 236-мактаб ҳамда 450-болалар боғчаси жамоаси билан мустаҳкам алоқа боғлашмоқда. Комиссия раисларидан С. Мирзакаримов, Т. Акбаров, Т. Тўхтаев, С. Нормуҳамедоваларнинг куюнчаклигини ҳар қанча гапирсак оз.

Кези келганда шуни ҳам айтиб ўтиш кераккки, ҳали маҳалламизда қилинадиган ишлар кўлами ниҳоятда кенг. Ваққос ота қабристонидаги хилхонани ободонлаштиришимиз зарур. Бундай вазифаларни маҳалла аҳли ва ва фаоллар билан баҳамжиҳат ҳал қиламиз. Лекин шундай ишлар боркки, туман ҳокимияти ва юқори ташкилотлар ёрдам беришмаса битиши қийин. Жумладан, маҳалламизга хизмат қиладиган 47-автомат телефон станцияси жуда қониқарсиз аҳволда. Бундан ташқари илгари 7-тезюрар йўналишли автобус аэропортгача қатнар, 79-йўналишли автобус эса Фарҳод бозори орқали Тўқимачилик комбинатига борарди. Лекин айрим сабабларга кўра мазкур автобусларнинг йўналишлари аҳоли эҳтиёжини ҳисобга олмай ўзгартириб юборилди. Халқимизнинг хоҳиш-иродасига кўра юқоридаги автобуслар қатнови аввалги ҳолига қайтарилса.

— Маҳалла ҳудудида Улуғ Ватан уруши ҳамда меҳнат фахрийларига, ногиронларга, кам таъминланган оилаларга қандай ёрдам ташкил этилган?

— Мен гапимнинг бошида маҳалламизда Меҳр-шафқат жамғармаси комиссияси тузилганлиги ҳақида айтиб ўтгандим. Мана, ҳозир ёнимда мазкур комиссия раиси Наримон Орифжонов ўтирибдилар. Улар қилинаётган ишлар ҳақида ўзлари гапириб бера қолсинлар. Марҳамат, Наримонжон.

— Маҳалла комитетининг 1992 йил 1 ноябрда ўтказилган йиғилишида «Меҳр-шафқат жамғармаси комиссияси ташкил этиш тўғрисида» қарор қабул қилинган эди. Шу давр мобайнида маҳалладошларимиз баҳоли-қудрат 54 минг 635 сўм пул ўтказишди бу жамғармага. Рўза ҳайит арафасида 10 қоп ун олиб, кам таъминланган оилаларга тарқатилди. 10 та хонадонга эса гуруч берилди. Район ҳокимлиги томонидан Наврўзга аталган 8 та ҳар бири 510 сўмлик ва шаҳар ҳокимлиги ажратган битта шундай совға маҳалла комитети билан келишилган ҳолда муҳтож хонадонларга ҳадя этилди.

Комиссия ихтиёрида ҳозир 50 минг сўмлик Ўзбекистоннинг 12 фоизли заёми бор. Фаолларнинг маслаҳатига кўра бу пул бекор турмасин, деб заёмга айлантирилган. Уларнинг облигация ва серия рақамлари ёзиб қўйилган рўйхатнинг бир нусхаси маҳалла комитетида, иккинчиси эса комиссияда сақланади. Айни пайтда қўлимизда иккита ариза бор. Биз уларни ҳам кўриб чиқиб, ариза эгаларининг илтимосларини ижобий ҳал қиламиз. Бундан ташқари, комиссиямиз маҳалладаги Шоқосим ота Иброҳимовни ўз оталиғига олган. Фаолларимиз ҳар куни унинг аҳволидан хабар олиб туришади.

Энди яқинда бўлиб ўтган ҳисобот йиғилишига қайтадиган бўлсак, маҳалла қўмитасининг фаолияти ижобий баҳоланди.

Суҳбатдош Неъмат РАФИҚОВ.

СУРАТДА: **Собиржон Носиров (ўртада) бир гуруҳ фаоллар билан.**

Содиқжон Маҳкамов сурати.

Кейинги пайтларда муштарийларимиздан ҳуқуқий масалаларга оид саволларга жавоб беришимизни илтимос қилиб, турли мазмундаги мактублар келиб турибди. Шуни эътиборга олиб, Тошкент шаҳар адвокатлар коллегияси ҳамда халқаро ҳуқуқшунослар уюшмасининг аъзоси Забиҳилла Муҳаммаджоновга бир неча савол билан мурожаат этдик.

— Забиҳилла ака, эр-хотин ўртасидаги никоҳни бекор қилиш учун судга даъво аризаси топширилганда тўланадиган давлат пошлинасининг миқдори ошганлигидан хабаримиз бор. Эндиликда ўз умр йўлдоши билан ажрашишга қарор қилган эр ёки хотин қанча пул тўлайди?

* Ҳуқуқшунос тушунтиради

ЗАМОНГА ҲАМОҲАНГ

— Вазирлар маҳкамасининг шу йил 26 апрелда қабул қилган қарорига кўра юқорида сиз таъкидлаган давлат пошлинасининг миқдори оширилди. Илгари судга даъво аризаси топширилганда 30 сўм тўланган бўлса, эндиликда бу миқдор 1250 сўмни ташкил этади. Шуниси ҳам борки, иккинчи марта даъво аризаси берилганда ҳамда кейинги мурожаатларда 2 минг сўмгача пошлина олинади. Бундан ташқари уй-жой қурилиши бўйича ернинг ҳужжатларини нотариал идорадан тасдиқлатиш, машинага ишонч қоғози олиш учун тўланадиган пошлиналарнинг миқдори ҳам оширилди.

— Жиноят қилган ўсмирни маҳалла қайси ҳолларда кафилликка олиши мумкин?

— Бунда боланинг вояга етмаганлиги, унинг биринчи марта судланаётгани ҳамда оғир бўлмаган жиноят содир этгани инобатга олинади. Суд ҳайъати ўсмирнинг келажакда яхши инсон бўлишига кўзи етса тарбиялаш учун маҳалла-кўйга кафилликка бериши мумкин. Ўзбекистон жиноят мажмуининг 91, 125, 126, 204-моддаларининг 44-прим моддаси қўлланилса суд ҳукмининг ижроси кечиктирилади. Яъни, қамоқ жазоси ўрнига жамоатчилик ҳукмига ҳавола этилади.

— Забиҳилла ака, айтингчи ҳозирги кунда ҳимоячи сифатида сизга маҳаллалардан кўпроқ қайси масалалар бўйича мурожаат қилишяпти?

Афсус билан таъкидлаш зарурки, кейинги пайтда азалий удумларимизнинг қадрига етмаётган шахслар учраб турибди. Айниқса уй-жой, ака-укалар ўртасида мерос талашиш ҳоллари кўпроқ қайд этилаётгани кишини ташвишга солади. Шайхонтоҳур, Яккасарой туманлари халқ судларида мерос бўлиниш бўйича масалаларни кўришда иштирок этишимга тўғри келди. Суд жараёнларини кузатар эканман, шу нарсага амин бўлдимки, маҳалла комитетлари ва фаоллар оилалардаги ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш, маънавий қадриятларни янада қарор топтиришга фаолроқ киришишлари талаб этилади.

— Агар хонадон эгаси давлат уйида бир қанча вақт яшамаса бундай ҳолатда уй қандай муддатга сақлаб турилади?

— Ўзбекистон Республикаси уй-жой мажмуининг 67-моддасига кўра хонадон аъзолари давлат уйида камида 6 ой яшамасалар турар жой бошқармалари олиб қўйиш ҳуқуқига эгадир. Муддатли ҳақиқий ҳарбий хизматга чақирилганлар, заҳирадаги зобитлар, узоқ муддат даволаш профилактика муассасаларида даволанаётганлар ва бошқа бир қанча тоифадаги кишилар бундан мустаснодир.

— Сўнгги пайтда шаҳримизда, шу жумладан маҳаллаларда тижорат дўконлари очиляпти. Мазкур савдо шохобчаларида баъзан балоғатга етмаган болалар савдо-сотиқ қилишаётганининг гувоҳи бўляпмиз. Бунга йўл қўйиладими?

— Ўзбекистон Республикаси Меҳнат қонунлари мажмуида агар вояга етмаган болалар ишлашни хоҳлашса меҳнатга жойлаштириш комиссияларида махсус кўрикдан ўтишлари зарурлиги ҳақида фикр билдирилади. Бунга қўшимча қилиб шуни айтиш зарурки, тижорат дўконлари, умуман савдо шохобчаларида балоғат ёшига етган ҳамда туман ҳокимликлари томонидан тақдим этилган қонуний ҳужжатга эга ўсмирлар ишлашига рухсат этилади.

— Маҳаллалар ҳамда кўп қаватли турар жойлардаги уйларни милиция назоратига қўриқлаш учун бериш мумкинми?

— Ҳа. Фуқароларнинг тинчлик-осойишталигини таъминлаш мақсадида давлатимиз томонидан бундай имтиёз яратилган. Шаҳримиздаги марказий кўчалар, милиция гуруҳлари томонидан назорат қилинаётганини айтиб ўтиш лозим. Агар фуқаролар хонадонларни милиция назоратига топширмоқчи бўлсалар ариза билан мурожаат қилиб, белгиланган маблағни тўлашса шунинг ўзи кифоя.

Суҳбатни Шавкат САЪДИЕВ ёзиб олди.

---

* Бу киши—биздан

САФО АКАМИЗ

ҚЎЛИМГА қалам олдим-у, кўз ўнгимда унчалик узоқ бўлмаган ўтмиш жонланди. Улуғ Ватан урушидан кейинги дастлабки йиллар эди. Турмуш ниҳоятда оғир. Лекин одамларнинг жисмида ҳаётга бўлган чексиз муҳаббат тўлқинлари жўш урарди. Кўкча даҳасидаги Алишер Навоий номли 40-эрлар ўрта мактабида (ўшанда қизлар мактаби бошқа бўларди) ўқирдик.

Боғбонимиз Тошкент домла, устозларимиз Саъдулла, Наби, Фаттоҳ, Жалол, Жунайдулла, Мусо, Тошвой, Усмон ва Мутал акалар эди. Улар қаторида қорачадан келган, қотмагина Муҳаммад Сафо ака ҳам оёғидан ўт чақнаб елиб-югуриб юрарди. У мактабимизда бош пионервожатий бўлиб ишларди. Бу ерда фақат ўғил болалар ўқигани учун ҳам тартиб-интизомни қаттиқроқ ушлашга тўғри келарди. Билимдон, тадбиркор ва ташаббускор бўлган Муҳаммад Сафо акамиз бундай ўта мураккаб вазифани уддаларди.

Кейинчалик тақдир тақозоси ила «Оқтепа» маҳалласида ҳовли-жой қилиб, оилам билан кўчиб келдим. Муҳаммад Сафо Муҳаммад Вафоев маҳалла комитетининг раиси экан. Жуда хурсанд бўлдим. Идора маҳаллага кираверишда — эски, кўримсиз бинога жойлашган эди.

Ўшандан буён орадан ўттиз йиллар чамаси вақт ўтди. Ғафур Ғулом ёзганидек «бевафо умр экан, ўтдию кетди, сувда қалқиб оққан қизил олмадай». Олам ҳам, одамлар ҳам анча ўзгарди. «Оқтепа» маҳалласи ҳам таниб бўлмас даражада яшнаб-яшариб кетди. Султон ота, Мўмин ота, Саъдулла ака сингари ўнлаб олижаноб, фидойи инсонлар унга ўзларининг азиз умрларини бахшида этишди. Маҳаллада бунёд этилган сабзавот ва озиқ-овқат дўконлари, клуб, почта, чойхона, сартарошхона ва бошқа иншоотлар бу муҳтарам зотлардан мангу ёдгорлик бўлиб қолди. Биз ҳозир Сафо ака деб номини фахрланиб тилга оладиган отахонимиз ҳам кўплаб қатори елиб-югурди, маҳалла комитетига уддабуронлик билан раҳбарлик қилди.

Энди у бир замонлар мактабимизда бош пионервожатийлик қилган навқирон йигит Муҳаммад Сафо Муҳаммад Вафоев эмас, балки нуроний бир чол! Қаранг-а, қадди-басти қанчалар букилган унинг! Шу ўринда унутилмас бир воқеа хотирамда жонланди. Кунларнинг бирида мактабимизда адабиёт муаллимимиз, республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи Саъдулла Исматов таваллуд топган кунга бағишлаб тантанали кеча ўтказилди. Шогирдлари уни чин юракдан муборакбод этишди. Ўшалар қаторида мен ҳам устозимга атаб ёзган машқ шеъримни ўқиб бердим. Унда бундай мисралар бор эди:

Ажабланманг, сочларингизга —
Қиров тушиб қолганин кўриб,
Бунга мен ҳам ҳиссамни қўшдим
Дарс чоғида бежо ўтириб.

Бу сўзларни шунчаки хотира учун эслаб ўтаётганим йўқ. Ҳа, маҳалла аҳли ташвишлари билан Сафо акамизнинг ҳам сочларига оқ оралади.

— Маҳалланинг тарихи узоқ, — дейди М. Муҳаммад Вафоев. — 1962 йилга келиб Тошкент шаҳрининг ҳар қайси еридан кўчиб келиш бошланди. Уй-жой қурилишлари авж олиб кетди. Тўй-маърака, турли тадбирлар ўтказиш тобора кўпая борди. Шу боисдан маҳаллани бир неча ўрамга ажратдик. Ҳар бирининг ўз раҳбари, тўй-маърака ўтказиш учун етарли бўлган асбоб-анжомлари бор. Шу кунларда бизда 1002 хонадон бўлиб, уларда 8000 дан зиёд киши истиқомат қилади. Шунча аҳолининг талаб ва эҳтиёжларини қондириш осон бўлмаса керак?! Лекин шукрлар бўлсинки, бу борадаги 40 йиллик тажрибам қўл келмоқда.

Бамаслаҳат, ҳамжиҳатлик билан иш қилганга нима етсин! Шу боисдан ҳам маҳалламиз оқсоқоли жамоа билан доим ҳамфикр. С. Тиллаев, Р. Хўжамуҳамедов, А. Тоҳиров, Х. Сайдумаров, З. Латипова, З. Қорабоева каби фаоллар унга ҳар вақт ёрдам бериб келишмоқда.

Бундан бир неча кун муқаддам М. Муҳаммад Вафоев маҳалла комитетининг бир йиллик фаолияти ҳақида ҳисобот берди. Чойхона ҳовлисига тўпланган кишилар унинг маърузасини қизиқиш билан тинглашди. Музокарада сўзга чиққан ўртоқлар маҳаллада олиб борилаётган ободончилик ишларини мамнуният билан айтиб ўтишди, шунингдек, ўзларининг бу борадаги таклиф ва мулоҳазаларини ҳам баён этишди. Йиғилиш сўнггида маҳалла комитетининг бир йиллик фаолияти юксак баҳоланди.

Шуни ҳам алоҳида таъкидлаб ўтиш керакки, иқтисодий қийинчиликлар давом этиб турган ҳозирги кунларда муҳтож кишиларга мунтазам равишда ёрдам кўрсатиб туриш жуда ҳам зарур. Маҳалламизда хайрия жамғармаси ташкил этилган бўлиб, ўттиздан зиёд хонадонга вақти-вақти билан шу жамғарма ҳисобидан баҳоли қудрат ёрдам кўрсатилмоқда.

Оқсоқолимиз М. Муҳаммад Вафоев ўз меҳнат фаолиятини ёш авлодни тарбиялашдан бошлаганини сира унутмайди. У шу кунларда 245-мактаб ота-оналар комитетининг раиси сифатида фаол иш олиб бормоқда. Шунингдек, маҳаллада жойлашган Абдулла Дўстматов номли 81мактаб ва болалар боғча-яслилари жамоаларидан ҳам ўз ёрдамини аямаётир.

...Ҳар куни хизматга бориб-келиб турган кезларимда кўпинча Сафо акани учратиб қоламан. У ҳар вақт бир муҳим иш билан банд бўлади. Тунов куни у кишининг бир эски кўчма дўкончани таъмирлаётгани устидан чиқиб қолдим.

— Ҳорманг! — дедим салом-аликдан кейин.

— Бор бўл!

— Буни нима қилмоқчисиз?

— Пойабзал тузатиш устахонаси бўлади. Ўзинг биласан, пойабзаллар қимматлашиб кетди. Янгисини сотиб олишга ҳамманинг ҳам қурби етавермайди. Фақат ямоқчи уста топилмай турибди-да!

Ҳа, бизнинг Сафо акамиз ҳамиша кўпчиликнинг ғамида елиб-югуради. У ўз умрининг мазмунини ана шунда деб билади.

Усмон ЮСУПОВ.

---

* Бозор иқтисодиёти ва ҳаёт

ЧОЙХОНА ХУСУСИЙЛАШТИРИЛДИ: БУНИНГ ҚАНДАЙ АФЗАЛЛИКЛАРИ БОР?

ҲОЗИРГИ бозор шароити билимдонликни, ишбилармонлик ва тадбиркорликни, даврга ҳамоҳанг тарзда узоқни кўзлаб иш юритишни тақозо қилмоқда. Агар эътибор бераётган бўлсангиз, кейинги пайтда кўплаб корхоналар, ташкилотлар, савдо шохобчалари ва умумий овқатланиш корхоналари, шу жумладан чойхоналар давлат тасарруфидан чиқарилиб, хусусийлаштирилмоқда. Табиийки, одамларга яхши шароитлар яратиш мақсадида чойхонадек маданият масканини хусусийлаштириш пойтахтимизда ҳам бошланади. Хўш, бундай ўзгариш аҳолига қандай самаралар беради? Ушбу саволга жавоб топиш мақсадида яқинда Тошкент яқинидаги Кўктерак қишлоғида очилган, дастлабки хусусийлаштирилган «Оталар чойхонаси»да бўлдик.

Кўктерак қишлоғи баҳаво ва сўлим маскан. Зилол сув оқиб ўтадиган анҳор ёқасидаги ташландиқ ялангликўрнида барпо этилган, шарқона услубда қурилган «Оталар чойхонаси» кишининг эътиборини дарҳол ўзига тортади. Анҳорга туташган қатор сўриларда ёзда мазза қилиб чойхўрлик қилиш мумкин. Чойхона ҳовлисидаги мўъжазгина майдон яхшилаб чопилиб, турли экинлар ва кўкатлар экилган. Очилиб турган турли хил атиргулларнинг хушбўй анвойи ҳиди димоғингизни қитиқлайди. Қанотларини ёзиб, бутун гўзаллигию, назокатини кўз-кўз қилаётган товусларни айтмайсизми? Атрофга соя-салқин солиб турган улкан дарахтларда турли хил қушлар чирқиллайди. Буларнинг ҳаммаси ажойиб. Табиат манзарасию, тоза ҳаво ҳар бир кишининг баҳри-дилини очиб, унга хуш кайфият бағишлайди.

— Мана, шу кўриб турганларингизнинг ҳаммасини ўз кучимиз билан қурганмиз, — дейди чойхона ташкилотчиларидан бири Ғуломжон ака Алимов. — Чойхона қурилишига ўз маблағини аямаган ҳомийларимиз «Олим — Марҳабо» кичик корхонаси билан «Агрострой» ташкилотига мингдан-минг раҳмат. Зарур пайтда бизни қўллаб-қувватлаб туришди. Бу ерда 7 та қишки ва 7 та ёзги хоналаримиз бор. Мақсадимиз ушбу масканни маданий-тарғибот марказига айлантириб, одамлар орасида йўқолиб бораётган меҳр-оқибат ва миллий қадриятларимизни тиклаган ҳолда уларни жипслаштиришдан иборатдир. Келгусида турли тадбирлар, жумладан, ёшлар тарбиясига оид суҳбатлар, ажойиб кишилар билан учрашувлар ўтказиш, тўйлар ва тантаналарни нишонлаш ниятимиз бор. Таомларнинг сифатли, тўйимли ва нархини иложи борича арзонлаштиришга ҳаракат қиламиз. Бунинг учун ёрдамчи хўжалик ташкил этмоқчимиз. Гўшт ўзимиздан чиқса, таомнинг нархи ҳам арзон бўлади. Бундан ташқари, ушбу маданий-маиший мажмуимиз ҳудудида новвойхона, сомсахона, салқин ичимликлар ва музқаймоқ билан савдо қиладиган емакхона ҳамда тикувчилик цехини қуришни мўлжаллаб турибмиз. Бу билан ҳам аҳоли эҳтиёжини қондирамиз, ҳам ишсизларни ва уйда ўтириб қолган хотин-қизларнинг аксариятини иш билан таъминлаймиз. Менимча, чойхоналарни ва бошқа умумий овқатланиш корхоналарини хусусийлаштириш вақти етди. Чунки илгари давлат тасарруфида бўлган пайтда кўпинча буйруқ ва кўрсатмалар асосида фаолият юритардик. Маҳулотлар етказиб беришда ҳам тез-тез узилишлар бўлиб турарди. Энди-чи? Энди ўзинг учун ҳаракат қиласан. Хўрандалар ва мижозларинг кўпайишини истасанг, овқатларинг тўйимли ва мазали, маҳсулотларинг сифатли ва харидоргир бўлишига интиласан. Бундан чойхона эгаси ҳам, халқ ҳам манфаатдор.

— «Оталар чойхонаси» қайта таъмирланиб, хусусийлаштирилгани хайрли иш бўлди, — дейди «Кўктерак» фирмасининг президенти Аброр Турғунов. — Эндиликда кўпни кўрган нуроний отахонларимиз бир пиёла чой устида гурунглашиб, кексалик гаштини суришлари учун барча шарт-шароитлар яратилган. 2 нафар чойхоначи уларнинг хизматига ҳозиру нозир бўладилар. Фирмамиз чойхонани ўз оталиғига олган, шу боисдан бу масканни истаган пайтда барча зарур асбоб-анжомлар ва чинни идишлар билан таъминлаб турамиз.

Бир сўз билан айтганда, «Оталар чойхонаси» маъмурияти одамларнинг кўнглини олишга астойдил бел боғлашгани яққол сезилиб турибди.

Исмоил ЗОИРОВ.

СУРАТЛАРДА: «Оталар чойхонаси» ва бу оромгоҳда мириқиб дам олаётган чойхўрларни кўриб турибсиз.
Абдувоҳид Тўраев суратлари.

Сержило доира оҳанглари

ПОЙТАХТИМИЗНИНГ «Қизил Шарқ» маҳалласида фаолият кўрсатаётган «Доира жаранги» дастаси ташкил этилганига энди бир йил тўлди. Шу қисқа вақт ичида Мухторжон Шабаев раҳбарлик қилаётган доирачилар нафақат туман, балки шаҳарда ўтказилаётган кўплаб катта тантаналар, байрам шодиёналарига таклиф этилаяпти.

Ёш санъаткорларнинг ўзбек халқ миллий мусиқа асбобларидан доирани моҳирона чалиши, шўх, ўйноқи садолар концертларга кўтаринки руҳ бағишламоқда. Даста қатнашчиларидан Умиджон Тошмуҳамедов, Шукур Эргашев, Алишер Каримов, Жаҳонгир Тўлаганов, Ҳасанбой Қосимовлар ўзбек миллий оҳангларини моҳирона ижро этиб, санъат шинавандалари олқишига сазовор бўлмоқдалар.

Саид СОБИРОВ.

Маданият марказида

ЯҚИНДА «Кўкча» даҳасидаги «Исломобод» маданият марказида катта тантана бўлиб ўтди. «Бир пиёла чой устида» деб номланган бу тадбирда уруш ва меҳнат фахрийлари, маҳалла аҳли ўзбекона тузалган дастурхон билан кутиб олинди.

Бадиий ҳаваскорлар ижросидаги ранг-баранг концерт дастурларини барча зўр қизиқиш билан томоша қилди. Айниқса Ўткиржон Иминов раҳбарлигидаги «Сўғдиёна», Умидахон Мираҳмедова бошчилигидаги «Умид» дасталарининг дилрабо куй ва қўшиқлари, Ўзбекистон халқ артисти Коммуна Исмоилова ташкил этган «Ўзбекистон овози» фольклор этнографик жамоанинг чиқишлари катта қизиқиш билан кутиб олинди.

Туман маданият уйларининг бадиий жамоалари ҳам мазкур тантанага совға билан ташриф буюрдилар.

Салоҳиддин СИРОЖИДДИНОВ.

Ислом КАРИМОВ:

«ҲАР ҚАНДАЙ МУХОЛИФ БИЛАН БАҲСЛАШМОҚҚА ТАЙЁРМАН...»

(Давоми. Боши 1-бетда).

— Сиз «ижтимоий кескинлик» иборасини тилга олдингиз. Мен буни кенг маънода тушунаман. Биз кескинликка йўл қўймаслик учун кучли ижтимоий сиёсат юритишимиз керак. Аввало, фуқароларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш борасида аниқ ишлар қилиш лозим. Биз 1989 йил июлидан бери таъминлаб келаётган барқарорлик эса бунинг кафолатидир. Ўшанда, 1989 йилда даҳшатли давр эди. Ўша пайтда биз қилган биринчи иш шу бўлдики, одамларга ер бера бошладик. Мен жаноб Горбачевнинг давлат кенгаши мажлисидаги сўзларини эслайман... Унга тан бериш керак, гапиришни билади, аммо бошлаган нутқини нима билан тугатишини ҳамиша ҳам тушуниб бўлмайди. Мана бунга қаранглар, деган эди у мени кўрсатиб, ҳозир унинг боши шуҳратта чулғаниб турибди, у ер бера бошлади, энди уни илоҳийлаштиришади...

Фарғона воқеалари содир бўлган пайтда одамларга ер бера бошламаганимизда, даҳшатли бўлур эди. Биз қатъий тартиб ўрнатдик — ерга муҳтож бўлган ва, албатта, деҳқончилик қўлидан келадиган, ердан мўл ҳосил ола биладиган ҳар бир кишига чорак гектар ер бердик. Колхоз-совхоз шароитида бу жараён енгил кўчмади. Муайян тарзда тазйиқ ўтказмасам бўлмасди. Бу ҳам бизнинг ўзимизга хос хусусият. Бизнинг минтақамизда раҳбарнинг ўрнини тушунмоқ керак. Бу масалада мен дангал иш қилдим. Одамларга ер тақсимлаб бериш ҳақидаги фармоннинг бажарилишини таъминламаганларни ишдан олдим. Бунинг учун қанчадан-қанча асаббузарликлар бўлганини тасаввур қилсангиз эди. Ўтиш даврида белгиланган йўлни рўёбга чиқаришда қатъийлик, қолаверса қаттиққўллик керак эди. Шу сабабли Россия ҳақида гап борганда, мен баъзи жойларда парламент демократияси деб аталадиган қандайдир дудмал тушунчанинг эмас, балки кучли ижроия ҳокимият тарафдориман. Ўтиш даврида дудмалликни йўл қўйиб бўлмайдиган иллат, деб ҳисоблайман. Биз бир тузумдан иккинчисига ўтаётганимизда, янги иқтисодиётни барпо этаётганимизда, бунинг устига, одамларнинг руҳиятини ўзгартириш, муайян тоифа кишиларнинг манфаатларига қарши бориш керак бўлганида, ҳамма масалани 700—800 киши иштирокида қандай қилиб муҳокама этиб бўлади? Бундай қилиш нималарга олиб боради? Биз тақсимлаб берган ер ҳақида яна гапирадиган бўлсак, ўша ерлар ҳозир мева-сабзавотнинг 60 фоизигача бўлган қисмини бераётганини таъкидлаб ўтмоқчиман.

— Сиз Россия фуқароси бўлганингизда 25 апрелдаги референдумда қандай овоз берган бўлар эдингиз? Унинг натижалари ҳақидаги фикрингиз қандай?

— Эҳтимол, сиз фикримга қўшилмассиз, аммо мен референдумга қаршиман. Чунки у одамларни бўлиб юборади. Модомики, Ельцинни халқ сайлаб қўйган экан, унга Президентлигининг қонунийлигини яна бир бор тасдиқлатиш нечун зарур бўлиб қолди? Агар мен Россия фуқароси бўлганимда, бу масалани қатъий қилиб қўяр эдим. Мен Президентман. Мени халқ сайлаган. Кимгадир менинг ислоҳотларим ёқмаса ёқмас, аммо мени муайян бир муддатга сайлашган, шу ислоҳотларни охирига етказишимга қўйиб беринглар... Референдум натижалари шу фикрнинг тўғрилигини яққол тасдиқлади. Бу машмаша қимматга тушди. Аммо муҳими шуки, ҳозир иккала томоннинг бир фикрга келиш муддаоси сезилмаяпти. Бир вақтлар халқ «оқлар» ва «қизиллар»га бўлинганидек, қаршима-қаршилик, бўлиниш баттар кучайиши мумкин. Россия Хитойга ўхшамаслигини, у ердаги одамларнинг 97 фоизи бир миллатга мансуб эканини унутмаслик керак. Россия 21 та республикани бирлаштирувчи давлатдир, шу республикалардан ҳар бирининг ўз манфаатлари бор. Доимо: бу [illegible] кўприкларни бузиб юборадиган силкинишга олиб бормайдими?— деб ўйлашга тўғри келади. Бинобарин, сизнинг саволингизга аниқ-равшан жавоб шу: шундай қилиш керак эмас. Модомики, шундай бўлган экан, Россиянинг тотувликка эришишдан бошқа йўли йўқлигига аминман. Сизлар конституциявий танглик деб атаётган танглиқдан тезроқ чиқиб олиш бош масаладир.

— Баъзан: агар Каримов бўлмаганида руслар Ўзбекистондан қочган бўлар эди, деган гаплар қулоққа чалиниб қолади. Миллатлараро мувозанатни сақлаб турадиган қандайдир восита борми?

— Мен руслар, беларуслар, украинлар билан суҳбатлашганимда (бизда русийзабон аҳоли вакиллари кўпчиликни ташкил этувчи жуда катта корхоналар бор), одамлар тотувликда яшаётган бўлса-да, кўнглида ҳадик борлигини пайқаб қоламан. Буни тан оламан. Негаки улар фақат Ўзбекистондаги эмас, МДҲдаги воқеаларни ҳам кузатиб туришибди. Мен уларга: сизлар ҳам Ўзбекистондаги юздан зиёд бошқа элат кишилари каби, улар билан теппа-тенг фуқароларсиз, деган битта гапни уқтираман. Агар миллатчилик кайфиятлари, қисувга олиш йўлидаги уринишлар содир бўлса, ўша ерга бориб улар билан ёнма-ён тураман. Мен барчани қандайдир маъмурий чоралар билан ҳимоя қила олмайман. Бизда Конституция қабул қилинган, фуқаролик ҳақидаги демократик қонунлар қабул этилган, келинглар, уларни амалга оширайлик. Келинглар, агар керак бўлса, бунга тўсқинлик қиладиган кишиларга танбеҳ бериб қўяйлик. Бу — нозик ва қалтис масала, аммо одамлар менга ишонаётган экан, бу зиммамга жуда катта масъулият юклайди.

— МДҲнинг «саломатлиги»га, ҳамдўстлик истиқболига сиз қандай қарайсиз?

— Ҳаёт қийинчиликлардан иборат. Ҳаётнинг ўзи бизга сабоқ беради. Мустақиллик билан боғлиқ кўтаринкилик ҳамма республикаларга хос эди. Иқтисодий мустақилликка эришишдан кўра, сиёсий мустақилликни қўлга киритиш осонроқ. Шу сабабли кўтаринкилик, жумладан Болтиқбўйидаги кўтаринкилик ҳам сўниб бормоқда. Кўпчиликни ўз юртида қандай қилиб «Швейцарияни барпо этиш» масаласи эмас, балки пештахталарни нима билан тўлдириш, нарх-навони қандай қилиб жиловлаб туришга доир саволлар «тинчлик бермай қўйди». Иқтисодиёт билан ҳазиллашиб бўлмайди. Ўнлаб йиллар давомида таркиб топган алоқаларни узиб ташлаш, жонли ришталарни кесиб юбориш мумкин эмас. Буни энди ҳамма республикаларда тушуниб етишди. Иқтисодий жиҳатдан энг муҳими узилган алоқаларни тезроқ тиклашдир. Бутун халқлар бизга кўз тикиб турибди. Уларнинг орзу-умидларини пучга чиқаришга ҳаққимиз йўқ.

— Республикангиз 1991 йил августида нималарни қўлга киритди-ю, нималардан маҳрум бўлди? Шу ҳақда қисқача сўзлаб берсангиз.

— Ҳаммаси иттифоқ негизида конфедерация тузишга қараб кетаётган эди. Ларзаларсиз, эволюцион йўл билан, маърифий тарзда конфедерацияга қараб бораётган эдик. ГКЧП ҳаммасини барбод қилди, вайрон этувчи жараёнларни бошлаб берди. Биз август воқеалари бўлиши учун ҳаракат қилганимиз йўқ. Беловеж ўрмонида нималар бўлганини ўзингиз биласиз. Қизиққон одамлар «Славян иттифоқи»га муқобил равишда «Мусулмонлар иттифоқи»ни тузишни таклиф этишди. МДҲ ҳаммамизга воқеалар ривожининг Югославия йўлидан ҳоли бўлишимизга ёрдам берди. Ҳатто ҳозиргача ҳамдўстликнинг унча мустаҳкам бўлмаган алоқалари меъёрий муносабатларга кўмаклашмоқда. Ўзбекистон мустақил бўлиши керак ва бунга ҳаққи бор, лекин, аввало, Россия билан маънавий ва бошқа алоқаларини сира узмаслиги лозим. Чунки Россия ўзбек халқининг, умуман ҳар қандай бошқа халқларнинг ҳаётида жуда катта ўрин тутган. Мен бу гапларим билан обрў орттиришни ўйлаётганим йўқ.

— «Ўзбеклар иши» деб аталмиш ишнинг оқибатлари қандай? Уни ниҳоясига етган дейиш мумкинми?

— Халққа етказилган маънавий, ахлоқий жароҳат сира унутилмайди. Мен фақат ўзбекларни эмас, барча ўзбекистонликларни кўзда тутаяпман. Ўзбекистон тажриба майдонига айланган эди. Бу ерда бошқаларга ўрнак бўлсин учун республиканинг «таъзирини бериб қўйишга» ҳаракат қилишди. Порага учиш ва порахўрлик бўлган — мен буни рад этмайман, лекин ўзингиз айтинг, қаерда порахўрлик бўлмаган? СССРнинг қоқ марказида, Москвада порахўрлик бошқа жойлардагидан кам бўлмаган. Халқни айблаш мумкин эмаску, ахир. 25 мингта жиноий иш қўзғатилган эди. Депутатларни, меҳнат қаҳрамонларини вертолётларда, итлар билан бориб кечалари қамоққа олишарди. Бундай жароҳатни вақтгина даволаши мумкин. Бутун халққа қарши қаратилган бу сиёсатнинг бош айбдорлари четда қолиб кетганидан афсусланаман.

— Лекин бу бошқа томонга оғиб кетишга, хусусан Шароф Рашидовни «оқлашга» олиб бормайдими?

— Рашидов тўғрисида гапирадиган бўлсак, мен сизга очиғини айтаман. Биз олдин Рашидовни кўкларга кўтариб мақтаб, кейинчалик уни ёмон отлиққа чиқариб, ким амалга эришганини, собиқ СССРда ҳокимиятнинг юқори поғоналарига кўтарила олганини биламиз. Ҳеч бир халқ орасида марҳумларни ёмонлаб гапириш одат эмас. Чорак аср давомида республикани бошқариб, ўз юрти учун кўп иш қилган кишини далил-исботларсиз ёмонлаш мумкин эмас. Биз янги жамиятни қурар эканмиз, оталаримиз бунёд этган қадриятларни оёқости қилмаймиз.

— Халқ демократик партияси раиси лавозими сизга халақит бермаяптими? Чунки сиз ҳаммани бирлаштиришингиз лозим, партия эса номини ўзгартиргани билан, эски белгиларни, якка ҳукмронлик қилиш психологиясини сақлаб қолмаслиги мумкин эмас.

— Шуни айтмоқчиманки, бирор раҳбар ҳам сиёсий кучга таянмай ишлай олмайди. Мен партиявий ишлар билан шуғулланмайман. Ўзбекистон халқ демократик партияси раислиги деярли фахрли лавозим. Бу лавозимнинг менга оғирлиги тушаётгани йўқ.

— Ислом Каримовнинг исломга, умуман динга муносабати қандай?

— Биз ҳеч нарсага ишонмайдиган, ҳамма нарсани вайрон қиладиган ва нодон даҳрийлик муҳитида дин қадриятларини билмай тарбияланганмиз. Менинг тушунишимча, ислом демократик дин бўлиб, сабр-бардошли бўлишни, маънавийликни, инсонга муҳаббатни, софликни тарғиб қилади. Тақводор киши муайян ахлоқий чегаралардан ташқарига чиқмайди. Хуллас, дин барча миллатлардаги ҳар бир инсон учун муқаддас қадриятдир. Шу жиҳатдан қараганда, ислом, агар уни бузиб талқин этишмаса, оддий, тушунарли диндир.

Муайян сиёсий оқимлар эса муқаддас қадриятлардан сиёсий мақсадларда фойдаланишни хоҳламоқдалар. Бизга диний ақидапарастлик ҳам, коммунистик ақидапарастлик ҳам мақбул эмас. Саудия Арабистонига борганимда муқаддас жойларни зиёрат қилдим, мен учун муқаддас бўлган маънавий қадриятлардан келиб чиқиб, соф виждон билан зиёрат қилдим. Буюк шоиримиз ва мутафаккиримиз Аҳмад Ясавий айтганидек, ҳеч нарсага ишонмайдиган одам ҳайвонсифатдир. Ҳар бир кишининг ўз илдизлари бўлиши керак, у нимага ишониши, ниманидир ўз ҳаётининг мазмуни деб билиши лозим. Менинг тушунишимча, Оллоҳ ягона. Ҳар бир дин уни ўзича кўради ва талқин қилади.

— Ўзингиз билан баҳслашувчиларга сабр-бардошлимисиз? Чунки қўлида ҳокимият бўлган одам ўзини ҳамиша ҳақ деб билади, унинг оғзига қараб туришади. Каримовга маърифий мухолифат зарурми?

— Қийин савол. Бу саволнинг тагида нималар ётганлигини биламан. Аслида мен «илмоқли» гапирадиганларни тезда пайқаб оламан, айни пайтда бундай гаплар менга оғир ботади. Яқинда сессияда сўзлаган нутқимда мени дохийга айлантиришга уринганларингиз етар, менга ҳам, ўзингизга ҳам зарар етказманг. Мен ақлли, кучли одамлардан чўчимайман, биз бирга бўлишимизни истайман, деб очиғини айтдим. Балки мен муболаға қилаётирман, лекин атрофимда кучли одамлар қанча кўп бўлса, ўзимни шунча дадил сезаман. Баҳслашиш, ўз нуқтаи назарини айтиш — яхши, амалий баҳсларда ўзимнинг ҳақ эканлигимни исботлаб бериш мен учун ҳам қизиқарли. Лекин ён дафтарчасини ва ручкасини чиқариб, ҳар бир сўзингни хатлай бошласа, — бунинг хурсанд бўладиган жойи йўқ. Очиғини айтаман, мен қаттиққўл одамман, аммо ишонарли ва далил-исботи билан эътироз билдиришса, бундай одамларни ҳурмат қиламан.

Энди муҳолифат хусусидаги саволингиз тўғрисида. Сизда ҳам бу хусусда ўз фикрингиз борлигини сезиб турибман. Назаримда, мухолифат амалий тусда бўлиши керак. Шу жиҳатдан қараганда, республикамизда рўйхатга олинган партиялар ва ҳаракатлар ишлаб турибди, улар самарали ишламоқда. Мухолифлик умуман ҳокимият устида турган кишига нисбатан эмас, балки у амалга ошираётган, рўёбга чиқариш учун курашаётган ишга, ғояларга нисбатан бўлиши керак. Агар кимда муқобил ғоя бор экан, агар у бирор масаланинг бошқа тўғри ечими борлигини исботлаб беролса, мен буни, албатта қабул қиламан.

Москва матбуоти биздаги мухолифат тўғрисида кўп ёзаётган бўлса ҳам, Ўзбекистонда бундай мухолифат йўқ. Уларнинг таклифлари йўқ. Шунга эътиборингизни қаратмоқчиман. Уларнинг ижобий таклифлари йўқ. Улар ҳеч нарсага ишонмайдиган кишилар — асосан ҳамма нарсани рад этишади. Бундай усул осонроқ, қулайроқ ва шу йўл билан арзон обрў орттириш ҳам мумкин. Мен сизга айтсам, мухолифат зарур бўлса, уни сунъий равишда вужудга келтириш мумкин.

— Президентнинг бўш вақти, ўзингизни оддий инсон, бахтли инсон сифатида ҳис этадиган фурсатингиз борми?

— Биласизми, ўзимни бемалол тутишга, устимдаги юкни — ҳар куни зиммамда бўладиган улкан масъулиятни олиб ташлашга ҳамиша катта эҳтиёж бор. Мендан бошқа ҳеч ким ҳал қилмайдиган муаммолар ором бермайди. Ўз имкониятларимни мен сира бўрттираётганим йўқ, лекин мен мавқеимга кўра, ҳамма иш учун жавоб берадиган одамман. Бинобарин, ҳаммадан олдин энг муҳим масалаларни ҳал этиш учун жавобгарликни ўз зиммамга олишим мумкин.

— Президентдан унинг оиласи мамнунми?

— Жуда мамнун бўлмаса керак, деб ўйлайман. Оилам учун кам вақт ажратаман. Лекин ҳамма нарсадан нолисам ҳам, оиламдан нолий олмайман. Оила хусусида омадим келган деб ўйлайман. Ҳар бир кишига, у ким бўлишидан қатъий назар, тақдир шундай мукофот беришини хоҳлардим. Бирор кишининг ҳаётда омади келмаса, аммо шундай оиласи бўлса, ҳар қандай ишни уддалай олади. Шундай оиланинг бўлиши жуда муҳим. Шу нуқтаи назардан, рафиқам ҳам, болаларим ҳам, невараларим ҳам — худога шукур...

Шу билан бир вақтда кўнгилсизликлар, синовлар, маҳрумликлар бўлмаганида эди, турмуш бизга баъзан ҳадя этаётган қувончларни, ҳаёт қувончини, гўзаллик, табиатга ошнолик завқини чинакам қадрламаган бўлар эдик.

— Ўзбекистон билан Россиянинг ўзаро муносабатларида нималар яхшиланишини хоҳлардингиз?

— Бу — алоҳида мавзу. Фақат шуни айтаманки, Россия биз учун сув ва ҳаводек зарур. Мен режалаштириш идораларида кўп йиллар ишлаганман. Алоқаларимиз нақадар кенглигини биламан. Маънавий яқинлигимиз ҳам жуда муҳим. Россиянинг келажаги буюк. У азалдан буюк давлат бўлиб келган, тарих унинг ўрнини ана шундай белгилаб қўйган.

Суҳбатдошлар:
Александр ПОТАПОВ,
Валерий БИРЮКОВ.
(«Труд», 1993 йил 26 май).

Муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

Шаҳарлараро ва халқаро алоқа хизматларининг янги нархлари

ҲУРМАТЛИ ТОШКЕНТЛИКЛАР!
1993 ЙИЛ 20 МАЙДАН БОШЛАБ ШАҲАРЛАРАРО ВА ХАЛҚАРО АЛОҚА ХИЗМАТЛАРИ УЧУН ЯНГИ НАРХЛАР ЖОРИЙ ЭТИЛДИ.

БИР МИНУТЛИК СЎЗЛАШУВ БАҲОСИ:

— **МАРКАЗИЙ ОСИЁ** (Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон) — **30 сўм.**

— **РОССИЯ, УКРАИНА, БЕЛАРУСЬ, МОЛДОВА, АРМАНИСТОН, ГРУЗИЯ, ОЗАРБАЙЖОН — 50 сўм.**

— **ЕВРОПА** (жумладан Латвия, Литва, Эстония) — **900 сўм.**

— **ОСИЁ — 1200 сўм.**

— **АФРИКА, АМЕРИКА — 1400 сўм.**

— **АВСТРАЛИЯ — 1700 сўм.**

Ўзбекистон, Тожикистон, Қирғизистон, Туркманистон, Қозоғистон, Россия, Украина, Беларусь, Молдова, Арманистон, Грузия, Озарбайжон бўйича сўзлашув умумий қийматининг 75 фоизи ҳажмида белгиланган имтиёзли тариф ҳафтанинг иш кунларида маҳаллий вақт билан соат 0 дан 6.00 гача, дам олиш ва байрам кунларида эса — кечаю кундуз амал қилади.

ЕВРОПА (шу жумладан, Латвия, Литва, Эстония), **ОСИЁ, АФРИКА, АВСТРАЛИЯ, АМЕРИКА мамлакатлари билан халқаро телефон сўзлашувлари учун сўзлашув умумий қийматининг 75 фоизи ҳажмида белгиланган ҳамда ҳафтанинг барча кунларида соат 0 дан 6.00 гача амал қиладиган имтиёзли тариф ўз кучини сақлаб қолади.**

Шаҳарлараро ва халқаро телефон алоқаси юзасидан маълумотлар бериш телефони — 44-39-31.

Олис чет эл мамлакатлари билан халқаро сўзлашув учун 44-39-43, 44-39-44, 44-39-45 телефонлари орқали буюртма бериш мумкин.

ШАҲАРЛАРАРО ВА ХАЛҚАРО АВТОМАТ ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИДАН ФОЙДАЛАНИШ ҚОИДАЛАРИ

Шаҳарлараро автомат телефон алоқаси ўрнатилиши учун «8» рақамини териб, гудок эшитилишини кутинг, сўнгра чақирилаётган шаҳар кодини ва телефон рақамини (телефон рақами беш ёки олти хонали бўлган ҳолларда тегишли равишда 22 ёки 2 рақамлари терилади) териш лозим. Тошкент вилоятининг туман марказлари бундан мустасно.

Олис чет эл мамлакатларидаги абонент билан боғланиш учун «8» рақамини териб, гудок эшитилишини кутинг, сўнгра «10» рақамини, мамлакат кодини, шаҳар кодини ва чақирилаётган абонент телефон рақамини териш лозим.

Агар 40 секунд ичида боғланиш амалга ошмаса, телефон гўшагини қўйиб, яна қайтадан зарур рақамларни терасиз.

ХАЛҚАРО ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИ ХИЗМАТЛАРИНИНГ ЯНГИ НАРХЛАРИ

Хабарномадаги битта сўзнинг қиймати:

— **МАРКАЗИЙ ОСИЁ** (Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон)га
оддий — 4 сўм,
шошилинч — 12 сўм.

— **РОССИЯ, УКРАИНА, БЕЛАРУСЬ, МОЛДОВА, АРМАНИСТОН, ГРУЗИЯ, ОЗАРБАЙЖОНГА**
оддий — 6 сўм,
шошилинч — 18 сўм.

— **ЕВРОПА** (жумладан Латвия, Литва, Эстония)**га — 200 сўм.**

— **ОСИЁ, АВСТРАЛИЯ, АМЕРИКА, АФРИКАГА— 300 сўм.**

Маълумотлар олиш учун телефон — 44-27-07.

ШАҲАРЛАРАРО ВА ХАЛҚАРО СЎЗЛАШУВЛАР УЧУН НАРХ-НАВО ЖАДВАЛИ

Йўналишлар	Бир минутлик сўзлашув баҳоси (сўмларда)
Абхазия (Сухуми)	50-00
Ажаристон (Батуми)	50-00
Адигей автоном вилояти (Майкоп)	50-00
Озарбайжон (Боку), республикага бўйсунувчи шаҳарлар ва туманлар	50-00
Акмолинск вилояти	30-00
Актюбинск вилояти	30-00
Олмаота вилояти	30-00
Олтой ўлкаси (Барнаул)	50-00
Амур вилояти (Благовещенск)	50-00
Андижон вилояти	5-00
Арманистон (Ереван)	50-00
Архангельск вилояти	50-00
Астрахань вилояти	50-00
Атирауск вилояти	30-00
Ашгабат вилояти	30-00
Агинск Бурятия автоном округи (Агинск)	50-00
Бошқирдистон (Уфа)	50-00
Болқон вилояти	30-00
Белгород вилояти	50-00
Брянск вилояти	50-00
Бухоро вилояти	8-00
Бурятия (Улан-Удэ)	50-00
Винница вилояти	50-00
Витебск вилояти	50-00
Владимир вилояти	50-00
Волгоград вилояти	50-00
Вологда вилояти	50-00
Волинск вилояти	50-00
Воронеж вилояти	50-00
Шарқий Қозоғистон вилояти (Уст—Каменогорск)	30-00
Гомель вилояти	50-00
Тоғли Олтой автоном вилояти (Тоғли Олтой)	50-00
Тоғли Бадахшон автоном вилояти (Хорог)	30-00
Гродно вилояти	50-00
Грузия (Тбилиси)	50-00
Доғистон (Маҳачқалъа)	50-00
Жиззах вилояти	5-00
Днепропетровск вилояти	50-00
Донецк вилояти	50-00
Тошҳовуз вилояти	30-00
Яҳудий автоном вилояти (Биробиджан)	50-00
Жамбул вилояти	30-00
Жезқазған вилояти	30-00
Житомир вилояти	50-00
Закарпатье вилояти	50-00
Запорожье вилояти	50-00
Иваново вилояти	50-00
Ивано-Франковск вилояти	50-00
Иркутск вилояти	50-00
Иссиққўл вилояти	30-00
Кабардин-Болқор Автоном Республикаси (Нальчик)	50-00
Калининград вилояти	50-00
Калуга вилояти	50-00
Қалмиқистон (Элиста)	50-00
Камчатка вилояти	50-00
Қарағанда вилояти	30-00
Қорақалпоғистон (Нукус)	8-00
Карелия (Петрозаводск)	50-00
Қорачой-Черкес автоном вилояти (Черкесск)	50-00
Қашқадарё вилояти	8-00
Кемерово вилояти	50-00
Қизил Ўрда вилояти	30-00
Киев вилояти	50-00
Киров вилояти	50-00
Кировоград вилояти	50-00
Кўкчатов вилояти	50-00
Коми (Сиктивкар)	50-00
Пермь вилоятининг Коми-Пермятск автоном округи (Кудимкар)	50-00
Камчатка вилоятининг Коряк автоном округи (Палана)	50-00
Кострома вилояти	50-00
Краснодар ўлкаси (Краснодар)	50-00
Красноярск ўлкаси (Красноярск)	50-00
Қрим вилояти (Симферополь)	50-00
Кўлоб вилояти	30-00
Қўрғон вилояти	50-00
Қўрғонтепа вилояти	30-00
Курск вилояти	50-00
Кустанай вилояти	30-00
Қирғизистон (Бишкек)	30-00
Липецк вилояти	50-00
Ленинобод вилояти (Хўжанд)	30-00
Ленинград вилояти (Санкт-Петербург)	50-00
Луганск вилояти	50-00
Львов вилояти	50-00
Магадан вилояти	50-00
Манғишлоқ вилояти (Оқтов)	30-00
Маризел (Йошкар Ола)	50-00
Мари вилояти (Мари)	30-00
Минск вилояти	50-00
Могилёв вилояти	50-00
Молдова (Кишинёв), республикага бўйсунувчи шаҳарлар ва туманлар	50-00
Мордовия (Саранск)	50-00
Москва вилояти	50-00
Мурманск вилояти	50-00
Навоий вилояти	8-00
Тоғли Қорабоғ (Степанакерт)	50-00
Наманган вилояти	5-00
Архангельск вилоятининг Ненец автоном округи (Нарьян Мар)	50-00
Николаев вилояти	50-00
Новгород вилояти	50-00
Новосибирск вилояти	50-00
Одесса вилояти	50-00
Омск вилояти	50-00
Оренбург вилояти	50-00
Ўш вилояти	30-00
Павлодар вилояти	30-00
Пенза вилояти	50-00
Пермь вилояти	50-00
Полтава вилояти	50-00
Приморье ўлкаси (Владивосток)	50-00
Псков вилояти	50-00
Ровенск вилояти	50-00
Ростов вилояти	50-00
Рязань вилояти	50-00
Ёқутистон Республикаси (Саха)	50-00
Самара вилояти	50-00
Самарқанд вилояти	5-00
Саратов вилояти	50-00
Сахалин вилояти	50-00
Свердловск вилояти (Екатеринбург)	50-00
Шимолий Қозоғистон вилояти (Петропавловск)	30-00
Шимолий Осетия (Владикавказ)	50-00
Семипалатинск вилояти	30-00
Смоленск вилояти	50-00
Ставрополь ўлкаси (Ставрополь)	50-00
Суми вилояти	50-00
Сурхондарё вилояти (Термиз)	8-00
Сирдарё вилояти	5-00
Красноярск ўлкасининг Таймир (Долган-Ненец) автоном округи (Дудинка)	50-00
Талас вилояти	30-00
Толдиқўрғон вилояти	30-00
Тамбов вилояти	50-00
Татаристон (Қозон)	50-00
Тошкент вилояти	5-00
Тверь вилояти	50-00
Тернополь вилояти	50-00
Томск вилояти	50-00
Тува (Қизил)	50-00
Тула вилояти	50-00
Тўрғай вилояти (Орқалиқ)	30-00
Тюмень вилояти	50-00
Удмурдистон (Ижевск)	50-00
Ульяновск вилояти	50-00
Урал вилояти	30-00
Иркутск вилоятининг Усть-Ўрда Бурят автоном округи (Усть-Ўрда)	50-00
Фарғона вилояти	5-00
Хабаровск ўлкаси (Хабаровск)	50-00
Красноярск ўлкасининг Хакас автоном вилояти (Абакан)	50-00
Тюмень вилоятининг Ханти-Манси автоном округи (Ханти-Манси)	50-00
Харьков вилояти	50-00
Херсон вилояти	50-00
Хмельницкий вилояти	50-00
Хоразм вилояти (Урганч)	8-00
Чоржўй вилояти	30-00
Челябинск вилояти	50-00
Черкасск вилояти	50-00
Чернигов вилояти	50-00
Чечен-Ингушетия (Грозний)	50-00
Чита вилояти	50-00
Чувашистон (Чебоксари)	50-00
Магадан вилоятининг Чукотка автоном округи (Анадирь)	50-00
Шимкент вилояти	30-00
Красноярск ўлкасининг Эвенкия автоном округи (Тура)	50-00
Жанубий Осетия автоном вилояти (Цхинвали)	50-00
Тюмень вилоятининг Ямал-Ненец автоном округи (Салехард)	50-00
Ярославль вилояти	50-00

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҲУДУДИДА ЖОЙЛАШГАН КОРХОНАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАР УЧУН «2» КОЭФФИЦИЕНТЛИ ТАРИФ АМАЛ ҚИЛАДИ.

ТОШКЕНТ ТЕЛЕГРАФ-ТЕЛЕФОН СТАНЦИЯСИ.

ЯРМАРКАГА ШОШИЛИНГ!

Ҳунар-техника билим юртлари ўқувчиларининг қўли билан тайёрланган халқ истеъмоли моллари, шунингдек уларнинг участкаларида етиштирилган қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилишни истасангиз,

Карл Маркс кўчасида 28—29 май кунлари соат 11 дан бошлаб ўтказиладиган

РЕСПУБЛИКА ЯРМАРКАСИГА ШОШИЛИНГ.

Бизнинг маҳсулотларимиз бозордагидан анча арзон нархларда сотилади.

Тошкент шаҳар Ҳокими маҳкамасининг халқ таълими бош бошқармаси, фан ва халқ таълими ходимлари шаҳар касаба уюшмаси комитети Тошкент шаҳар касаба уюшмалари комитетининг раиси

Мирзамавлон Мирзаахмедович МИРПУЛАТОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

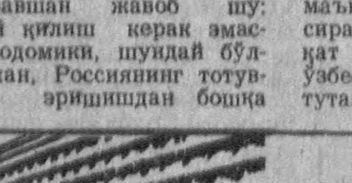

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот комитетида рўйхатга олинган. Рўйхат сони — 000101.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй. Буюртма Г—226. 19919 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Нашр кўрсаткичи 64690.

■ Босмага бериш вақти 11.30 ■ Босмага берилди 11.30. Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6